DE

THORACIBVS

Von

Schnürbrüsten

GRATIOSI ORDINIS MEDICI

CONSENSV

PRAESIDE

D. IO. ZACHARIA PLATNERO

ANAT. ET CHIRVRG P. P. ORD.

PRO

GRADV DOCTORIS

DISPVTABIT

TRAVGOTT GERBER

ZODEL. LVSAT. MEDIC. BACCALAVR.

D. XXIX. IVLII ANNO M DCC XXXV.

LIPSIAE

LITERIS LANGENHEMIANIS.

DISSERTATIO MEDICA
DE
THORACIBVS.

---

§. I.

MEdentes, qui cum laude dignitateque artem, quam profitentur, facere volunt, nihil eorum negligere decet, quae ad ſanitatem impediendam morboſque alendos praeſentes habent vires, nec vllum genus auxiliorum contemnere, quibus aduerſae valetudinis impetus leuari poſſunt, quamuis vilia et vulgaria haec aliis videantur. Rerum vero leuiorum cognitionem artis ſtudioſi ſaepe maiori difficultate conſequuntur, quam arduarum, quarum doctrina et ſcholae perſonant et omnes libri abundant. Illud iam HIPPOCRATES α) animaduertit,

α) Libro de Flatibus ab initio: Τῆς τέχνης τὰ μὲν φλαῦρα χαλεπὸν

qui *artis vilia noſſe difficile, ſeria vero facile, vilia medicis, minime autem vulgo cognita eſſe* profitetur. Alto ſupercilio plerumque haec deſpiciunt magniloqui, arcanorum venditores, qui, dum ſaluberrimam artem ad vilem ſordidamque nundinationem traduxerunt, nihil attentione curaque dignum eſſe putant, quam quae magnifica praedicatione glorioſaque oſtentatione inſtitorum more efferunt medicamina, quod ex horum mercatu vberiorem quaeſtum facere ſolent. Nec apud tales gratiam inire in mente fuit, dum hanc exercitationem, cuius argumentum tenue paruumque eſſe videtur, conſcripſimus; Cordatiores vero, vt ſperamus, vitio nobis haud vertent, ſi illud veſtimenti genus, quo pectus coërcetur, et quod thoracem appellauimus, paulo accuratiori examini ſubmittemus, quia hoc pectoris tegumentum inter omnem, quo iam vtimur amictum, tum ad gignendos pernicioſiſſimos morbos, tum ad valetudinem tuendam inſtaurandamque non parum valere cognitum eſt.

§ II.

Thoracem vocauimus illud capitii β) genus, quo his temporibus pectus conſtringunt prae viris foeminae, quae corporis proceritatem, gracilitatemque conſectantur, vt ſibi aliisque placeant. γ) Θώραξ veteribus ſignificat et ipſum pectus

---

λεπτὸν γνῶναι, τὰ δὲ σπȣδαῖα ῥήϊδιον. καὶ τὰ μὲν Φλαῦρα τοῖσιν Ἰητροῖσι, καὶ ȣ̓ τοῖσιν ἰδιώτῃσιν. ȣ̓ γὰρ σώματος ἀλλὰ γνώμης ἔργα ἐισιν.

β) De Capitio pectoris amictu. vid. VARRONEM de L. L. L. IV. p. 32. Dictum fuit ab eo, quod capit pectus, id eſt, vt veteres dicebant, indutu comprehendit. Confer. OCTAVII FERRARII Analecta de re Veſtiaria Cap. VIII. in Theſauro Antiqu. Rom. Graeuii T. VI. p. 1059.

γ) Et apud veteres foeminas proceras aliis antelatas fuiſſe legimus.

pectus δ) et quoduis pectoris munimentum, pectorale, loricam, qua aenea, ferrea, hamis squamisque conserta, imo et lanea milites olim induebantur. ε) In SVETONIO ζ) vero legimus, Augustum Imperatorem, hyeme quaternis cum pingui toga tunicis, et subucula, et thorace laneo, et feminalibus et tibialibus munitum fuisse, ex quo manifestum est, thoracem in vrbanarum vestium numero fuisse. GALENVS η) fasciam describit, qua pectus in chirurgicos vsus vincitur, quam θώρακα Αμήντε appellat. Haud vero constat apud veteres foeminas, quibus omni aetate et apud omnes gentes rerum, quae ad corporis speciem augendam faciunt, antiquissima cura fuit, thoracem eum in finem induisse, vt corpori decus adferrent; quam pulchritudinem sibi aliis machinis,

---

mus. THEOCRITVS Helenam laudaturus illam μεγάλην vocat Idyllio XVIII. v. 28.

Ὧδε καὶ ἁ χρυσέα Ἑλένα διεφαίνετ' ἐν ἡμῖν
Πιείρη μεγάλη.
Sic et aurea Helena elucebat inter nos
Valida, procera.

De Lacedaemoniis testatur PLVTARCHVS, eos regem suum Archidamum, qui pusillam vxorem duxerat pecunia mulctasse. in Agesilao ex Edit. August. Bryani T. III. p. 368. et de Liberis educandis mox ab initio. Confer MEVRSII Miscell. Lacon. L. I. Cap. 19.

δ) vid. IVLII POLLVCIS Onomasticum L. II. Cap. IV. Segm. 162.

ε) vid. POLLVCEM l. c. Segm. 134. et IVSTVM LIPSIVM ad Polybium de Militia Romana. L. III. Dialogo VI.

ζ) In Augusto Cap. 82. Confer OCTAVIVM FERRARIVM c. l. L. III. Cap. III. p. 729.

η) Libro de Fasciis Cap. LXXXIX. in Edit. Chart. T. XII. p. 493. Figuram vide in Tabula VII. Hodie Chirurgi illam fasciationem vocant Quadrigam.

chinis, faſciis θ) nimirum, admotisque medicaminibus ι) forte etiam ipſa ſectione adhibita κ) conciliare ſtuduerunt, quia

---

θ) OVIDIVS Artis Amat. L. III. v. 274. inter alias artes, quibus mendae corporisque vitia occuluntur et hoc praecipit:

Inflatum circa faſcia pectus eat.

et MARTIALIS L. XIV. Epigr. 134.

Faſcia creſcentes Dominae compeſce papillas.

Confer APVLEIVM in Metamorphoſi L. II. p. 43. et L. X. p. 841. Edit. Iuliani Floridi. Et LVCIANVM in Amoribus Ed. Bourdelotii p. 579. Illas faſcias ſtrophia appellabant, hinc CATVLLVS in Epithalamio Thetidis et Pelei in Edit. Voſſii p. 178.

Non contecta leui velatum pectus amictu,
Non tereti ſtrophio lactantis vincta papillas.

Seruos vero, ſtrophiorum opifices, ſtrophiarios, quorum inter numeroſiſſimam ſeruorum, luxui muliebri dicatorum familiam meminit PLAVTVS in Aulularia Act. III. Sc. V. confer notas TAVBMANNI et OCTAVIVM FERRARIVM c. l. Cap. XXI. p. 761.

ι) SERENVS SAMMONICVS de Medicina Cap. XX.

Si caſtigatas ſtudium eſt praeſtare papillas,
Ex hedera ſertis ambas redimire memento
Protinus, et raptas fumis mandare coronas:
Anſeris aut ſeuum, pariter cum lacte tepenti,
Aut ouum illinito, tulerit quod garrula perdix.
Praeterea pluuio decocta papauera rore
Haereſcant, multis poſt diſſoluenda diebus.

Et GALENVS de ſimplicium Medicamentorum Facultatibus L. IX. Cap. II. §. 17. T. XIII. p. 258. Ναξίας ἀκόνης ἀπότριμμα καὶ τιτθὰς παρθένων κολύει πρὸς ὥρας ἐμφυσᾶσθαι καὶ παίδων ὄρχεις. Cotis Naxiae ramentum mammas virginibus ſuo tempore prohibet tumeſcere et puerorum teſtes.

κ) Ad minimum PAVLVS AEGINETA L. VI. Cap. 46. mammoſis viris propoſuit chirurgiam, qua turgentibus mammis facta ſectione, detractaque pinguedine, mederi poſſint; Exuberantes enim mammas effoeminatae naturae opprobrium adferre adſerit.

quia turpe erat mammoſam eſſe λ) caſtigatis vero papillis decorum. μ) De Antonino Pio ν) tamen legimus, eum, quum

---

λ) MARTIALIS L. XIV. Epigr. 49.

Mammoſas metuo: tenerae me trado puellae.
Vt poſſint niueo pectore lina frui.

Et OVIDIVS in Remediorum amoris libro, inter alia corporis vitia, quibus foeminae dedecorantur et hoc numerat

omne papillae
Pectus habent tumidae.

μ) De caſtigatis papillis vid. HIERONYM. MERCVRIALIS variae Lect. L. V. Cap. III. p. 147. BVRMANNI Comment. in Serenum c. l. et ad Ouidium L. I. Amorum Eleg. V. v. 21.

ν) Vid. IVLIVM CAPITOLINVM in eius vita. Apud veteres comicos Poëta διθυραμβοποιὸς, qui cum ſumma gracilitate corporisque infirmitate eſſet, et ideo pectus, ne ob proceritatem corpus flecteret, tabula ex ligno tiliae facta circumcingeret, appellatus fuit φιλύρινος. vid. ATHENAEVM L. XII. Cap. XIII. p. 551. SVIDAS T. III. p. 614. ſub hac voce aliam huius nominis cauſam adducit, quem tamen emendauit doctiſſimus vir THOMAS REINESIVS in Variis Lectionibus L. II. Cap. XVIII. p. 293. In gibberis curatione vſus eſt HIPPOCRATES Aſſere ex tilia. Σανὶς δὲ φιλυρίνη μὴ λεπτὴ ἐνείνη, ἢ καὶ ἄλλȣ τινὸς ξύλȣ de articulis. Sect. II. Text. 49. T. XII. Edit. Charter. p. 389. TERTVLLIANVS Libro de Pallio Cap. V. loquitur, de rugis in tunica formatis, et in tilias deductis et Cap. I. de pallii redundantia tabulata congregatione facta, ex quibus verbis a vero haud alienum videtur, veteres veſtes ſuas muniiſſe tabulis, et his aſſuiſſe rugas ordinatim poſitas. Aliam tamen ſententiam tuetur SALMASIVS in Comment. in Tertullianum de Pallio p. 320. Forte eaedem tabulae fuerunt, quibus veteres pro chartis vſi ſunt, de quibus vid. AELIANVS Variar. Hiſtoriar. L. XIV. Cap. XII et HERODIANVS L. I. Cap. XVIII. p. 55. in Edit. Oxon. §. 52. p. 42. conf. BODAEVS a STAPEL in Theophraſti Hiſtoriam Plant. p. 179. Nero hiſtrionicis artibus deditus, plumbea lamina, pectori impoſita vſus eſt, vt vocem aleret. vid. PLINIVS L. XXXIV. C. XVIII. pag. 670. Edit. Harduini. Hoc tamen ideo factum fuit, quod inſignem refrigerandi vim plumbo tribuerent, quare et lumbis illud adligauerunt, vt veneris impetus cohiberent. vid. c. l.

quum eſſet longus et ſenex, incuruareturque, tiliaceis tabulis in pectore poſitis faſciatum fuiſſe, vt rectus incederet. Noſtris vero virginibus in vſu ſunt cataphractae, ex linteo plerumque, quandoque ex corio, inſutis balaenariis virgis ſtructae, quibus ligula valentius adducta, ſe eum in finem adſtringunt, vt proceritatem gracilitatemque corporis iuuent, ſimiles illis, de quibus TERENTIVS ξ).

quas matres ſtudent
Demiſſis humeris eſſe vincto pectore vt graciles ſient
Si qua eſt habitior paullo pugilem eſſe aiunt: deducunt cibum
Tametſi bona eſt natura reddunt curatura iunceas.

§. III.

Dum autem, quantum prodeſſe, quantum nocere poſſint rigidi thoraces, exponere animus eſt, deprehendimus, illos valetudini frequentiſſime obeſſe, rarius opitulari. Nihil tamen acerbius videtur magisque dolendum, quam ex hoc, quo foeminæ ad ſpecioſiorem cultum vtuntur amictu, etiam naſcituro homini ſaepe ſummam offenſionem accidere, et foetus in maternis viſceribus ſuffocari, praematuroque partu expelli. Ex numero aliarum occaſionum per quas abortus fiunt, hanc inter elegantiores foeminas ſatis frequentem eſſe, omnibus notum eſt, quae dum formae atque muliebri venuſtati magis, quam proli conſeruandæ ſtudent, intumeſcentem ventrem, et quod iam ſurgentis vteri mole anguſtatum eſt pectus, valentius, et ſaepe immaniter conſtringunt, tandemque miſeram prolem ante legitimum partionis tempus infeliciter elidunt et exprimunt. HIPPOCRATES ο) iam inter alias cauſas, ex quibus partus, in vtero

ξ) in Eunucho Act. II. Sc. III.
ο) de Morbis mulierum L. I. in Edit. Foeſii Sect. V. p. 165.

ro concepti aboriuntur, ventris coarctationem, et hinc factam foetus compressionem retulit. Vix autem violentius premi potest vterus, quam si cum pectore etiam abdominis musculi his arctioribus thoracibus continentur, quibus cataphractariae mulieres, quamuis grauiditas et valetudo negligentiorem amictum excusare posset, se vestire ad vltimos saepe menses solent. Nam tanto magis hoc pestiferum est, et ipsis matribus, et in vtero delitescenti partui, si postquam plures menses expleuerunt, has grauissimas offensiones haud omittunt. Nec tamen his solis machinis in nasciturae prolis vitam sanitatemque grassantur vecordissimae matres, sed huic insaniæ aliam peiorem addunt. Ne enim venter, quod minus decorum putant, proiiciatur, in thoracis partem anteriorem infigunt rigidum bacillum, leuiter inflexum ex metallo, ligno, cornu, ebore, balaenaria virga confectum, quo prominentior vmbilicus multum premitur. *La Planchette* Germ. das Blanckscheit appellant, hoc nocentioris cultus instrumentum, cuius noxam inter alios RODERICVS a CASTRO π) BARTHOLOMAEVS THVRIANVS ρ) WOLFGANGVS HOEFERVS σ) nec non singulari commentatione GEORGIVS FRANCK. de FRANCKENAV τ) exposuerunt. Periculum vero, quod ex hoc bacillo foetui imminet, multum augetur, si, quae proceriores quam sunt videri volunt mulieres, calceamentis altiusculis vtuntur. Dum enim grauidae sic calceatae, seu rectius cothurnatae, erecta planta incedunt, abdomen anteriora versus proiicitur et thoraci, illius bacilli comitatu rigorato, multum

π) de Morbis mulierum L. IV. Cap. IV. p. 449.
ρ) In Iatrobulia Lib. IV. Cap. X. p. 274.
σ) in Hercule Medico L. III. Cap. I. p. 166.
τ) in Satyrarum medicarum XII. p. 213.

tum adprimitur, vt taceamus, tali inceſſu non parum intendi eos abdominis muſculos, quos rectos vocant Anatomici, quibus dum ſubmittitur grauidus vterus, is magis coarctatur, foetus vero tandem miſere praefocatur.

§. IV.

Grauiter itaque et ſeuere reprehendendus legeque publica prohibendus videtur veſtitus υ) quo et parentis valetudo, id quod ex omni abortu fit, periclitatur, et ipſa proles indigniſſime iugulatur. Si vero abortum haud patiuntur mulieres, aliud tamen foetui imminet periculum, dum accedente hac externa violentia, eius corpuſculum, cui ſumma teneritas ac mollitudo eſt, deforme ac monſtroſum redditur. Haud praeter rationem ii, qui de monſtris ſcripſerunt φ) contractas adſtrictasque veſtes et faſcias, quibus eae, quae conceptum occultare volunt, abdomen coërcent, adnumerarunt portentoſorum partuum, qui non raro in lucem eduntur cauſis. Nec HIPPOCRATEM χ) haec latue-

υ) Athenienſes inter alios magiſtratus habebant γυναικονόμους ſeu γυναικοκόσμους, qui de matronarum et omnium mulierum ornatu ſtatuebant. vid. IVLIVS POLLVX L. VIII. Sect. 112. p. 934. Graecos imitatos fuiſſe Venetos tradit GVILIELMVS POSTELLVS de Republ. Athenienſium Cap. XXXII. confer CAROLVM SIGONIVM de Republ. Athenienſium L. IV. Cap. III. in Theſauro Gronouii Vol. V. Lacedaemoniis erant ἁρμόσυνοι quibus idem erat officium vid. HESYCHIVS ſub hac voce p. 144.

Φ) vid. LICETVM de monſtris L. II. Cap. V. p. 68.

χ) Libro de genitura in Edit. Foeſii Sect. III. p. 14. Ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ τοιῷδε πηροῦται παιδία, ἐπὴν ἐν τῇσι μήτρῃσι κατὰ τὸ χωρίον καθότι καὶ ἐπηρώθη στενὸν ἔῃ, ἀνάγκη ἐν στενῷ κινευμένου τοῦ σώματος πηροῦσθαι, κατ᾽ ἐκεῖνο τὸ χωρίον. ὥσπερ καὶ τῶν δένδρων ἅσσα ἐν τῇ γῇ ἐόντα μὴ ἔχῃ εὐρυχωρίην, ἀλλ᾽ ὑπὸ λίθου ἢ ὑπό τινος ἄλλου ἀπολειφθῇ, ἀνατέλλον σκολιὸν γίνεται, ἢ τῇ μὲν παχὺ τῇ δὲ λεπτόν. οὕτω καὶ ἔχει δὲ τῷ παιδίῳ γίνεσθαι, ἢν ἐν τῇσι μήτρῃσι κατά τι τοῦ σώματος στενότερον ἔῃ ἕτερον τοῦ ἑτέρου. Alio huiuſcemodi modo mutilantur pueri, vbi vteri locus, in

quo

tuerunt, qui foetus eo loco, quo vteri angusti sunt mutilari probauit. Imo, si miseris partubus non corporis deformitas his vteri angustiis adfertur, ii nihilominus maternam stoliditatem aliis poenis luunt, dum corpora eorum infirmantur, debiliaque fiunt. Si enim, id quod grauidis, quae thoracibus arctioribus vestiuntur, accidere nouimus, respiratio multum impedita est, non laudabilis et ad tenella viscera nutriendum satis idoneus confectusque succus, ad vterum perlabitur, sed alienus et crudus, quo foetui nec alimenti, nec incrementi satis praestatur. Pueri ideo nascuntur his parentibus imbecilli eneruatique, qui hac, quam matrum ineptiis debent, infirmitate saepe per omnem vitam conflictantur. Tales vero matres multum agrestibus inferiorisque sortis parentibus infeliciores sunt, quae, quamuis diurno quaestu et quotidianis, quibus franguntur laboribus, vix famem propulsant, exactis rite mensibus, infantes pariunt, corpore vegetos et valentes, et qui aliorum in opprobrium per omnia vitae suae tempora hac corporis salubritate inoffensaque valetudine gaudent. Hoc certe a veritate alienum haud videtur, dirum illum, et hac aetate adeo frequentem puerorum morbum, rhachitidem, cuius plures causae fontesque sunt, non raro ab hac grauidi ventris coarctatione oriri, ad minimum hanc, si materni corporis habitudo aliaeque occasiones praesto sunt, non parum conferre.

quo mutilati fuerunt, angustus fuerit, cum necesse sit, corpus, quod angusto loco mouetur, illic mutilum fieri. Non secus ac arbores, quae terra continentur, neque satis amplum spatium habent, sed vel a lapide, vel alia quapiam re detinentur, cum exoriuntur tortuosae euadunt, aut parte vna crassae, altera tenues. Sic certe circa puerum contingit, si pars quaedam corporis in vtero angustiore loco quam antea contineatur. conf. quae de his habet HENRICVS EYSSONIVS, Professor Groeningensis doctissimus in eleganti Tractatu de Ossibus Infantis Cap. VI. §. I. p. 89.

ferre. Omnes enim consentiunt pestiferam illam tabem, qua tot pueri emaciantur, ex vitiato humore nasci, quo corpus, cui naturaliter semper aliquid per se - et excretiones decedit, non rite alitur, sed ex crudo alimento emacrescit omnemque colorem decoremque amittit: cui tandem illud accedit, vt subsidente prauo humore aliquae partes, ossium maxime appendices, intumescant, quae tandem, si malum increbrescit, pessimo illo cariei genere paedarthrocace vitiantur. Iam vero supra ostendimus, grauidarum viscera, si illa thoracibus, arctius adstrictis premuntur, intercluso vitali spiritu, laudabilem humorem conficere haud posse, sed crudum vitiatumque, qui si ad foetum, materno succo alendum permanat, mox ad huius primordia detestabilem illam perniciem adfert, quae postea in lucem edito partu, aliisque accedentibus caussis, latius serpit, dirisque symptomatis misellos conficit atque eos non raro praematura morte extinguit. Hoc vero certius accidit, si matres, ita delirantes, etiam eneruato corpore sunt et a similibus genitae, quales plerumque esse solent foeminae molliculae, quae formae augendae tanto impendio student, vt se suamque progeniem pessundare haud vereantur. De his ea, si pauca mutaueris dici posse videntur, quae HORATIVS de Romanorum moribus conquestus est.

Aetas parentum, peior auis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem.

§. V.

Tam exitialem cladem homini in ipsis primordiis, dum fingitur, dum animatur inferunt thoraces. Iam vero, antequam ad ea incommoda descendimus, quae adultis hominibus ex iisdem accidunt, non alienum erit, si et illas iniurias attingimus, quas infantes, simul atque parti sunt, ex im-

modi-

modica fasciatione accipiunt. Prima enim mulierum cura est, vt exclusus partus, abstersis prius sordibus, fasciis comprehendatur, quae totum corpus frequentius circumeunt. Hoc si eum in finem faciunt, vt paruuli, quorum corpora tenella, ossa cerea sunt, a nutricibus gerulisque melius prehendi, molliusque ferri tractarique queant, laudabile est. Propter summam enim omnium membrorum teneritudinem et ligamentorum, quibus articuli comprehenduntur naturalem imbecillitatem, mollioremque ossium in appendicibus suis commissuram, facile distortiones membrorumque deformitates fiunt, dum aliqua vel repentina vel continuata per tempus corpusculi motione, eiusque saepius in latus quoddam facta inclinatione, ligamenta infirmantur, ossicula horumque appendices cartilagineae pressae, vel paululum emotae, inaequaliter increscunt, et membra, ex altera parte depressa, ex altera extantiora fiunt. Hoc frequentius in spina incidere, experientia cognitum est. Nam dum nudi et qui nullo fasciarum adminiculo sustinentur infantes, a gerulis durius attrectantur, spondyli vel repentino motu valentius diducuntur, vel dum paruuli crebrius in vnum latus procumbunt, eneruatis in aliqua parte, quibus continentur vinculis, ii disparili incremento augentur. Ne itaque pueri ex his causis gibbosi fiant, optime congrua fasciatione cauetur. Si vero, quod adeo molle et tenerum est corpusculum, fasciis iniectis violentius adstringitur, turpissimae membrorum prauitates, aliaque et infinita ac funesta mala oriuntur. Iure itaque, suo iam tempore, GALENVS ψ) qui

 rectam

ψ) Libro de morborum causis Cap. VII. T. VII. p. 25. Κατὰ τὸν θώρακα δὲ μέλη διαστρέφεται πολλάκις ὑπὸ τῶν σφιγγουσῶν τροφῶν αὐτὰ κακῶς ἔξωθεν ἐν τῇ πρώτῃ ἀνατροφῇ. καὶ μάλιστα παρ' ἡμῖν ἐστι τὸ τοιοῦτον ἰδεῖν συνεχῶς γιγνόμενον ἐπὶ τῶν παρθένων, αὐξάνεσθαι γὰρ αὐτῶν αἱ τροφαὶ βουλόμεναι τὰ κατ' ἰσχία τε καὶ λαγόνας, ὡς πολλῷ

rectam infantes vinciendi rationem satis laudat, hunc immanem eos compressius ligandi morem grauiter reprehendit, et inter principes νοσημάτων ὀργανικῶν caussas retulit. Et GVILIELMVS FABRICIVS HILDANVS ω) testatur, se plus simplici vice gibbositates artuumque deformitates ex his solis caussis enatas vidisse, quibus et nos vnum alterumque exemplum addere possemus, nisi verenda esset mulierum, impune ineptientium indignatio. Illis itaque adstrictioribus fasciationibus, quas mulierculae saepe eum in finem infantibus admouent, vt eos forma conspicuos reddant, efficiunt, vt iidem foedissimis distortionibus deformentur et gibberosi

---

πολλῷ μείζω γίγνοιτο τῶν κατὰ θώρακα, ταινίαις τισὶν ὅλον ἐν κύκλῳ περιλαμβάνουσιν ἰσχυρῶς σφίγγουσαι τὰ κατ᾽ ὠμοπλάτας τε καὶ θώρακα μόρια σύμπαντα. Κἂν τούτῳ πολλάκις ἀνίσου γιγνομένης τῆς τάσεως, ἢ προπετὲς εἰς τ᾽ ἔμπροσθεν ἀπέφηναν τὸ στῆθος, ἢ τὰ ἀντικείμενα τὰ κατὰ ῥάχιν κυρτά. συμβαίνει δὲ ἐνίοτε καὶ ὥσπερ διακεκλασμένον καὶ παρηγμένον εἰς τὰ πλάγια γίγνεσθαι τὸ μετάφρενον. ὡς τὴν μὲν ἑτέραν ὠμοπλάτην ἀναυξῆ τε καὶ μικρὰν καὶ προσεσταλμένην ἱκανῶς φαίνεσθαι, τὴν δ᾽ ἑτέραν ἐξέχουσάν τε καὶ προπετῆ καὶ πάντη μείζονα. αὗται σύμπασαι κακίαι σχημάτων ἐν θώρακι συνίστανται πλημμελείᾳ καὶ ἀμαθίᾳ τῶν τροφῶν ἀγνοουσῶν ἰσοῤῥόπως ἐπιδεῖν. Thoracis partes plerumque a nutricibus inuertuntur, dum ipsas in prima educatione extrinsecus praue constringunt. Maxime vero hoc continenter apud nos intueri licet in virginibus, quibus, dum student nutrices eas augere partes, quae circa coxas sunt ac ilia, quo hae thoracis partibus maiores fiant, fasciis quibusdam totum comprehendunt, atque omnes scapularum ac thoracis partes vehementer constringunt; hinc cum saepe inaequalis fit tensio aut pronum in anteriora prominet pectus, aut huic oppositae spinae partes gibbae redduntur. Accidit autem nonnunquam veluti praefractum in obliquum seduci dorsum, ita vt altera scapula et non aucta, et parua, et valde compressa, altera vero prominens, tumida et omnino maior appareat. Haec omnia figurarum vitia in thorace consistunt ob nutricum errorem imperitiamque aequilibrem deligationem ignorantium.

ω) Obseruat. Cent. II. Obs. 99. p. 181.

si fiant. Nec vertebrarum spina sola laeditur, sed et reliqui artus dehonestantur. Nam pueri, quorum pedes adductioribus fasciis inuoluuntur, vari, valgi compernesque fiunt. Ad minimum hoc iteratis experimentis compertum est, haec crurum vitia, si a natiuitate obtigerunt, iisdem non corrigi sed magis corroborari et augeri. Hoc vero maxime ab emacrescentibus ligamentis emotisque ossium epiphysibus fieri infra demonstrabitur.

§. VI.

Non vero, id quod enucleate exposuit Doctissimus Groeningensium Professor HENRICVS EYSSONIVS α) ossa tantum hac immodesta vinciendi ratione vitiantur, sed plures aliae, etiam grauissimae valetudines eam subsequuntur. Hectici fiunt pueri, testibus Celeberrimis Viris PETRO BORELLO β) et HERMANNO PAVLO IVCHIO γ) quorum vltimus in principe puero his detestandis artibus confecto, quem hectica defunctum inciderat, vidit peritonaeum hepati, ventriculo, intestinis et vrinariae vesicae arctius adnatum, omnia fere viscera aliis accreta, mesenterii glandulas induratas et vlcere exesas, in iliaca regione abscessus aliaque vitia, quae omnia ad compressius iniectas fascias, quibus infantem constrinxerant, referre haud dubitat. Nobis aliquando visum fuit, illum totius corporis erysipelas, quo neonati, et inter hos, prae reliquis praematuro partu exclusi, et ab imbecillioribus geniti corripiuntur, et quam mulierculae nostro idiomate das lauffende Feuer appellant, ab

α) de Ossibus infantum Cap. VI. §. 4. p. 112. confer GLISSONIVM de Rhachitide Cap. XIII. p. 148.

β) Obs. Med. Phys. Cent. II. Obs. 59. p. 156.

γ) in Dissert. de Vsu et abusu inuolutionis et fasciationis infantum. Ers. 1730. ventilatam.

ab his erroribus fuisse ortam. Infirmiora enim corpuscula, quae leuioribus pannis laxisque fasciarum circumductionibus velari saltem decet, si valentiori, vel consueta et robustioribus opportuna vinctura continentur, facile strangulantur et ad pessimam istam totius cutis inflammationem deducuntur. Nec hic praetermittendum est, fascias, quibus ex lineo panno scissis vtuntur, quamuis ab initio satis laxae videantur, non parum adduci, si a sudoris, lotii faecumque illuuie immaduerunt, quod linum, ex quo pannus contextus est, dum aquam bibit, breuiatur. Si etiam infantes per istas deligationes non tam praesentaneo exitu pereunt, illi tamen ad maciem redacti, intabescunt vel aliis diuturnioribus morbis affliguntur. Ad caput enim, quod in prima aetate ex dentitione, vagitu aliisque occasionibus grauissimas offensiones contrahit, humores, cohibito in inferioribus partibus vitali eorum motu, impetuosius feruntur, qui vasa distendunt et varias aegrotationes futurarumque causas pariunt, nec minus aliunde e. g. ex dentitione ortas multum exacerbant. Tacemus, infantes, sic excarnificatos, crebrius incitari animo, et propter hanc iracundiam aduersae valetudinis vim multum augeri.

§. VII.

Sed vt in circulum et ad thoraces redeamus, apud omnes non solum cultiores vrbanosque homines, sed fere etiam plebeios, mos hoc tempore inualuit, vt puellas puerosque, aliquot menses natos, thoracibus amiciant. Si vero, de his thoracibus iudicium ferendum est, ea omnia repetenda sunt, quae modo de fasciatione dicta fuerunt. Nullum enim dubium est, si thorace apte caeso, non valde rigido, nec nimis adstricto infantes induuntur, illorum pectora totamque ossium, ex quibus truncus componitur, compa-

compagem, optime contra externas iniurias muniri, firmari, atque ſic ne membrorum diſtortiones fiant, caueri. Plures tamen hac noſtra aetate in illam rabiem efferri videas matres, vt puerorum puellarumque thoraces eum in finem compreſſius conſtringant, quo formam proceritatemque augeant, id quod ſine ſummo ſanitatis diſpendio fieri nequit. Nemo enim inficiabitur, hunc adſtrictiorem amictum ſummarum et nocentiſſimarum perturbationum fontem eſſe, qui cogitat, his anguſtiis pulmonum actionem, quibus dum ſpiritum excipiunt redduntque, ſanguis et chylus, per eos diuiſus, ſubigitur ac perficitur, cordis motum, quo vitalis humor per directas vias in omne corpus diffunditur, ventriculi robur, quo neceſſarium alimentum excipitur et coquitur, vt et reliquorum diuerſiſſimis vſibus deſtinatorum viſcerum functiones multum impediri. Et quis mirabitur eiusmodi infantes ſumma laterum omniumque membrorum infirmitate, viriumque imbecillitate laborare, quos nec gratus vitaliſque color honeſtat, ſed perpallidus ac luridus dedecorat. Corpora etiam improcera fiunt, minusque adoleſcunt, quod propter ſupra dictas impeditiones non confectus et nutritioni idoneus ſuccus ad teneriora membra permanat, ſed crudus variiſque inquinamentis remixtus, qui etiam in minimis fiſtulis libere haud circumagi poteſt. Nerui vitali robore deſtituuntur, quod ad cerebrum et eorum ex huius medulla, oriundos minimos tubulos, non elaboratus humor defertur, et quod ipſi nerui variis in ſedibus, per quas diſtribuuntur, non parum compreſſi tandem infirmantur ſoluunturque.

§. VII.

Haec, cum in vulgus nota ſint, multa etiam experientia comprobata, vix ab vllo, harum rerum intelligente, in dubium vocatum iri exiſtimamus. Hoc vero, quod nunc

planius exponendum eſt, nonnullis mirabile videri poteſt, his ipſis thoracibus, nimium contractis, quos ad formae dignitatem augendam adhibent, tenella, infantum corpora diſtorqueri et gibbera fieri. Quo vero haec euidentiora ſint, nunc oportet oſſa, quibus corporis truncus conſtat, et quae tum viſcera comprehendunt, tum hominem humo excitatum celſum et erectum conſtituunt, paulo ſtudioſius examinari, quod horum diſtortione vulgatiſſimas gibberum deformitates gigni compertum eſt. Nec minus commodum erit iſtorum vitiorum varias ſpecies diſſimileſque cauſas attendere, quod a nemine, qui eas ignorat, aliquid horum recte emendari poſſe arbitramur. Sunt vero oſſa, quibus illa corporis pars finitur, quam truncum appellamus, dorſi et lumborum ſpondyli, quorum ſeptendecim numerantur, (nam ſeptem illas, qui in ceruice ſunt et caput ſuſtinent, omittimus) coſtarum in vtroque latere duodecim, pectoris os ſeu ſternum, eaque oſſa, quibus peluis efformatur, ſacrum, coccyx et quae vulgo innominata audiunt. In omoplatas etiam et iugula, quibus artus ſuperiores ad varium motum adcommodati ſuſtinentur, noſtram conſiderationem intendi neceſſe eſt, quod et horum vitio homines gibbi fiunt ac deformes. Omnia vero ita perſequi volumus, vt non tam perfectam dictorum oſſium deſcriptionem lectoribus exhibeamus, quam ex attenta contemplatione, optimiſque autoribus conſequi non difficile eſt, ſed vt prae reliquis horum oſſium commiſſuras, vincula, quibus connectuntur, et eam etiam diſcrepantiam, quae puerilem inter adultamque aetatem intercedit, perſcrutemur, quia his potiſſimum rebus, ea, quae nobis probanda ſumſimus, nituntur.

§. VIII.

Dum itaque a ſpina ordimur, huius fabricatio vim quandam incredibilem artificioſi diuinique operis teſtatur.

Ea

Ea enim non ſolum ad ſtabilitatem apta eſt, et in homine excelſam illam proceritatem efficit, qua is ſupra caeteras animantes eminet, ſed dum ex pluribus oſſibus, mirabiles commiſſuras habentibus, compoſita eſt, facilem etiam corpori mobilitatem praeſtat, vt homo et rectus inſiſtere queat, et ad neceſſaria opera curuari. Haec ſpina tamen non recta exſurgit, ſed leniter inflexa in adultis deprehenditur. Spondylorum enim ad coſtas poſitorum ſeu dorſualium quinque priores, dum ab iis, qui in ceruice ſunt, deſcendunt, in poſteriorem partem leniter inclinantur. In his etiam vertebrarum corpora anterius paulo deficere et anguſtiore orbe finiri conſpicuum eſt. Eam ob cauſam hoc factum eſſe videtur, vt ampliato ſic ſummo pectore pulmones reſpiratu dilatari commode poſſint. Quae vero quintam dorſualium vertebrarum excipiunt, iterum flexu modico in priorem partem recuruantur, corpora habentes non ſolum ampliora, ſed et prominentiora, quae res, dum minores ſpondyli maioribus ſuſtinentur, et ad ſtabilitatem et ad gratam proceritatem multum confert. Vltima vero lumborum vertebra, quae reliquas omnes magnitudine ſuperat, vt et os, cui illa inſidet, ſacrum dictum, in poſteriorem partem iterum non parum recuruatur, qua re maior amplitudo pelui, et viſceribus, in foeminis vtero grauido opportunior ſedes praeſtatur. Os ſacrum tandem ima ſua parte cum oſſe coccygis, quod ei adhaereſcit, et quo denique ſpina terminatur, iterum in anteriorem partem proiicitur, quo coccygis os aluum, in quam illud inclinatum eſt, rectumque inteſtinum tueri queat et ſuſtinere. δ) Hic vero, qui

 in

δ) Hunc ſpinae flexum iam deſcripſit HIPPOCRATES de Articulis Com. III. Text. XL. ſeqq. confer GALENI Commentarium. vide accuratiſſimam VESALII figuram de C. H. Fabrica L. I. Cap. XIV. p. 49.

in adultis hominibus obſeruatur ſpinae flexus in foetibus paruulisque aliusmodi eſt, quippe qui ſpinam gibbam et in poſteriora curuatam ac quaſi lunatam habent, quae res cum naturali infantis in vtero poſitu optime conuenire videtur. ε)

§. IX.

Tali igitur inflexione ſpina exſurgit, cuius nunc oſſa conſiderari oportet. Illa Graecis σπόνδυλοι ſeu σφόνδυλοι, latinis vertebrae dicuntur, translato nomine a verticillis ſeu ponderibus, quae nentes mulieres fuſo appendent. ζ) Omnes enim vertebrae mediae perforatae ſunt, qua ſpinae medulla, cerebro commiſſa deſcendit. Haec medulla, ex qua vtrinque nerui deducuntur, ſi quacunque ex cauſa comprimitur, membra, quae infra emotas vertebras ſunt, femina inprimis, pedesque reſoluuntur, et vrina aluique feces ſine voluntate prorumpunt, tandemque homo moritur. Ne vero is in hoc ſummum diſcrimen facile vocari poſſit, ſpondyli validis vinculis conſtricti ſunt, id quod et in eorum corporibus et in proceſſibus, quos exigunt, nunc conſiderari neceſſe eſt. Spondylorum enim prior pars, quam corpus vocant, et ſatis notabilem circuitum habet, toto orbe, quo finitur, ſimili corpori, inferius poſiti ſpondyli innititur, corpus etiam in dorſi inferioribus lumborumque vertebris auctum ampliatumque eſt, vt ſuperioribus, quae minores ſunt, in inferioribus opportuna ſedes eſſet. Vltimus tandem lumborum ſpondylus lata baſi, quae

ε) vid. TH. KERCKRINGII Oſteogeniam Cap. XII. p. 238 et EYSSONIVM l. c. Cap. IV. p. 56.

ζ) vid. IOACHIM. CAMERARII Exquiſitionem Nominum, quibus partes corporis humani appellari ſolent p. 369.

quae illius corpori exacte respondet, et in summa ossis sacri parte est, excipitur. Aliam commissuram habent vertebrae in apophysibus seu processibus, quos singulae vtrinque et sursum et deorsum exigunt, et quos anatomici obliquos vel articulares appellant. Superiores, qui vulgo adscendentes dicuntur, committuntur cum supra positae vertebrae processibus obliquis inferioribus, seu vt vocant, descendentibus, ita vt superioris vertebrae inferiores processus ab inferioris vertebrae processibus supremis excipiantur. Apophyses enim, sursum spectantes, seu adscendentes habent paululum desidentes sinus, quibus apophyses, deorsum spectantes seu descendentes, quae parum gibbae sunt inhaerent. In summis tamen dorsi spondylis hi sinus fere nulli, et processus qui inter se committuntur plani existunt. Ea parte, qua se contingunt apophyses, lubrica cartilagine obductae sunt; id quod cum aliis articulis commune habent. In lumborum spondylis hi obliqui processus eorumque articuli, non, vt in dorso, ad latus flexi, sed recti magis et in posteriorem partem exporrecti, praeterea sursum spectantes magis sinuati, deorsum vero spectantes gibbosiores sunt, qua ipsa re efficitur, vt lumborum spondyli, qui propter deficientes costas facilius quam in dorso excidere possent, melius contineantur. In osse sacro etiam huiusque suprema parte duo cauati processus extant, quibus apophyses descendentes spondyli omnium infimi insident. Hoc processuum obliquorum articulamentum in adultis, illa apophysi, quae in posteriorem partem producitur, et spina audit, nec minus duobus aliis transuersis, quae omnes obliquis supereminent, seu quodam praesidio et tutamento tegitur, et contra iniurias, quae accidere possunt, munitur. Nec posteriores illi seu spinosi processus totam vertebrarum spi-

nam, quae facili flexu in pronum dari hominem ſinit, eum contrario ſupinoque motu incuruari permittunt.

§. X.

Haec ita conformata oſſa pluribus validiſſimiſque vinculis conſtringuntur, quorum alia ad corpora, alia ad proceſſus attinent. Maximum robur in colligandis his oſſibus eſt, in illa craſſiori inter vertebrarum corpora intermedia cartilagine, cui inter reliquas corporis cartilagines, interque iſta vincula, quibus alia oſſa continentur, et quae ligamenta recentioribus vocantur, media quaſi natuta eſt. η) In his enim

η) Ad illud genus vel cartilaginis vel ligamenti hoc ſpondylorum vinculum commode referri poteſt, quod GALENVS L.II. de Temperamentis Cap. III. T. III. Ed. Chart. p. 61. Νευροχονδρώδη σύνδεσμον vocauit. *χόνδροι δὲ μετὰ τοὺς συνδέσμους εἰσί καί τι μέσον ἀμφοῖν σῶμα καλοῦσι δ᾽ αὐτὸ νευροχονδρώδη σύνδεσμον ἔνιοι τῶν ἀνατομικῶν. Ἔστι δὲ τοῦτο σύνδεσμος σκληρός καὶ χονδρώδης.* HIPPOCRATES de Articulis Comment. III. Text. 36. T. XII. p. 379. eandem cartilaginem vocat *δεσμὸν μυξώδη. Καὶ δέδενται πρὸς ἀλλήλους (οἱ σφόνδυλοι) δησμῷ μυξώδει, καὶ νευρώδει ἀπὸ χόνδρων ἀποπεφυκότι, ἄχρι πρὸς τὸν νωτιαῖον.* Cum quo ſentit GALENVS in Comment. in dictum locum, nec non in libro de Oſſibus Cap. VIII. T. IV. p. 17. vbi diſertis verbis negat, vertebras per cartilagines colligari *οὐ γὰρ δὴ διὰ χόνδρου γε συμφύονται, (οἱ σπόνδυλοι) καθάπερ οἴονταί τινες. ἀλλ᾽ ὁ τὰς τοῦ νωτιαίου δύο μήνιγγας ἔξωθεν περιλαμβάνων χιτὼν, εἰς τὴν μεταξὺ χώραν αὐτῶν παρεμπίπτων, κοινὸς ἀμφοτέρων γίνεται δεσμός. Non enim certe per cartilaginem coaleſcunt vertebrae, vt nonnulli arbitrantur, ſed ea membrana, quae geminas ſpinalis medullae meningas foris ambit, in mediam ipſarum ſedem incidens commune vtriſque vinculum fit*, confer eiusd. L.XIII. de Vſu partium Cap. VIII. Tom. IV. p. 622. GALENVM tamen confutauerunt VESALIVS l.c. L.II. Cap. XI. p. 249. REALDVS COLVMBVS de Re anatomica L. III. Cap. II. p. 106. et IO. PHILIPPVS INGRASSIAS in Comment. in Galeni librum de Oſſibus Cap. VII. p. 157. Ex recentioribus haec cartilaginea ligamenta optime deſcripſerunt duo celeberrimi viri inter anatomicos facile principes IO. BAPTISTA MORGAGNVS Aduerſar. Anat. P. III. Animaduerſione

enim cartilaginibus singularis quaedam raritas ac mollitudo deprehenditur, vt inclinato in quamcunque partem corpore, vel si grauiora ceruicibus iniuncta sunt onera, illae motui ponderique cedant, reddita vero rursus libertate se se in pristinam sedem et amplitudinem restituant. Vt enim ad hanc flexilem mollitiem magis essent idoneae istae cartilagines, illae non vt reliquae in corpore ex squamis, sed ex fibris conflatae sunt, ita in orbem ductis, vt exteriores ampliori cruciatu, interiores minores comprehendant. Inter has fibras humor est, articulorum axungiae similis, quo seu vnguine mollitudo et naturalis illa vis se se in pristinam sedem restituendi, elasticitatem vocant philosophi, conseruatur. Vergente vero aetate hic pinguis humor multum imminuitur, et dum tandem in silicerniis decrepitisque prorsus deficit, hae cartilagines osseam duritiem apiscuntur. θ) Per has cartilagineas fibras, ita in orbem dispositas, earumque supremas imasque oras, seu per mediam materiam

sione 50. p. 103. et IACOBVS BENIGNVS WINSLOVIVS *dans l'Exposition Anatomique de la structure du corps humain* T. I. P. II. de ossibus recentibus §. 305. seqq. et in Comment. Acad. Reg. Scient. Anno 1730. p. 500. ed. Amstel. Vltimus demonstrat illud phaenomenon, quo homines, mane surgentes proceriores sunt, quam vesperi, quando diurnis laboribus fractos languidosque artus quieti dare solent, ex harum cartilaginum natura esse explicandum. Erecto enim corpore et proprio, capitis inprimis, vt et gestatorum pondere magis et magis illae premuntur cartilagines, attenuanturque, quae, dum corpus sub quiete molliter cubat, denuo in pristinam crassitiem exsurgunt vid. Hist. Acad. Reg. Scient. 1725. p. 21. seqq.

θ) Quomodo hae cartilagines in iunioribus, adultis, et aetate prouectioribus differant, indicat MORGAGNVS c. l. Spinam ex silicernio, cuius vertebrae prorsus coaluerunt, delineauit PETRVS PAVIVS de H. C. ossibus P. II. p. 92. Nec hoc praetereundum est, hanc cartilaginem inter lumborum vertebras crassissimam esse,

teriam vertebrarum corpora ita connectuntur, vt niſi vi maxima adhibita illa dirimi nequeant. Sunt tamen praeter haec cartilaginea vincula alia ligamenta, quibus haec corpora inter ſe nectuntur. Ex horum enim ſumma imaque parte, ſeu extremis orbiculis, qui in iunioribus epiphyſes ſunt, et in his alia intermedia cartilagine a reliquo oſſe diſcernuntur, deducuntur breuia, aſt vel ideo valentiora ligamenta, quae illius, mox deſcripti cartilaginoſi ligaminis oras comprehendunt, et dum ſe in ſpeciem graecae literae X decuſſant, vnam vertebram alteri illigant. ι) Membrana etiam eſt, ex fibris validis contexta, quae per totam ſpinam deſcendit, et anterius tum vertebrarum corpora, tum modo dicta breuia ligamenta continet, qua vertebrarum corpora et inueſtiuntur et colligantur. κ) Ligamentis denique adnumerant illam robuſtam ſatis craſſamque membranam, qua interius mediumque ſpinae cauum, ſacram fiſtulam veteres appellauerunt, λ) tanquam velo quodam obtenditur, ipſaque medulla includitur. μ) Huic praeterea fiſtulae innectuntur alia breuiora ligamenta, quae a radicibus proceſſuum

---

ſe, inter dorſuales tenuiſſimam, inter colli vero vertebras eam mediam fere obtinere amplitudinem. vid. Celeberrimus ALBINVS de Oſſibus. Id quod eos obſeruare decet, qui in ſceleto conficiendo naturalem oſſium compagem, quantum fieri poteſt, imitari volunt.

ι) Haec ligamenta deſcripſit REALDVS COLVMBVS l.c. et WINSLOVIVS l. c. num. 314. 315.

κ) VESALIVS l. c. L.II. Cap.40. p.249. WINSLOVIVS num.316.

λ) Sic olim dicta fuit. POLLVX L. II. Cap. IV. Segm. 180. p. 243. Ἡ μέν τοι διὰ τῶν σφονδύλων πορεία, δι᾽ ἧς ὁ μυελὸς τέταται σωλὴν καλεῖται καὶ ἱερὰ σύριγξ.

μ) WINSLOVIVS num. 317. Hoc tamen ligamentum non connectendis oſſibus, ſed tuendae medullae inſeruire exiſtimat REALDVS COLVMBVS l. c.

ſuum ſpinoſorum orſa, illis foraminibus inhaerent, quae vtrinque a duabus vertebris inter ſe commiſſis efformantur, et quae neruis deducendis exſculpta, in ſceleto ampliora, in corpore recenti, his validis ligamentis, circum circa poſitis, multum anguſtata cernuntur. Et his ligamentis vertebras non parum conſtringi certum eſt. ν) Inter proceſſuum ſpinoſorum ſumma capitula poſita ſunt alia teretia vincula ο) et tum inter baſes ſpinoſarum, tum inter tranſuerſos proceſſus alia membranae in modum diſpanſa, π) quibus et haec oſſa inter ſe iunguntur, et muſculis commoda ſedes praeſtatur. Superſunt tandem illa, quibus proceſſuum obliquorum articuli deligantur, et quae, dum vtrinque et ſuperiores et deorſum ſpectantes proceſſus, eorumque commiſſuras comprehendunt, ad ſimilitudinem aliorum ligamentorum, quae in articulis ſunt, inſtructa eſſe videntur. ϱ) Vincula, quibus coſtae vertebris adligantur, nunc omittimus.

§. XI.

Magnum vero diſcrimen inter infantum adultorumque ſpondylos eſſe, iamdudum obſeruarunt anatomici. Quamdiu enim tenerior proles vteri materni cuſtodia tegitur, ne huic raro mollique viſceri, ex iis proceſſibus, quos

ν) VESALIVS l. c. p. 250. ALBINVS §. 140. WINSLOVIVS §. 324.

ο) VESALIVS c. l. WINSLOVIVS §. 324.

π) VESALIVS, REALDVS COLVMBVS c. l. WINSLOVIVS §. 325.

ϱ) His ligamentis WINSLOVIVS nomen impoſuit a ſimilitudine deſumtum, quae illis eſt cum capſis, quibus res quaedam comprehenduntur *Les capſulaires*. In duas tamen partes et haec ligamenta diuidit, in externam, et in internam. Putat enim, id quod in aliis articulis, maxime in ginglymis absque difficultate conſpicitur, fibras externas rectas magis eſſe, internisque, quae articulum inuoluunt, incumbere. vid. c. l. num. 327. 328. VESALIVS c. l. ALBINVS §. 126.

quos vertebrae a parte posteriori exigunt, et quos spinosos diximus, aliqua offensio accideret, hi prorsus deficiunt, qui in lucem edito partu, tandem paulatim ex ea synchondrosi consurgunt, per quam in parte postica vertebrarum ossicula committuntur. Ipsae vero vertebrae ex ternis ossiculis, per interpositas cartilagines conflatae, habent anteriorem partem rotundam, quae postmodum in corpus mutatur, duasque laterales, in quibus et processus obliqui et transuersorum, adhuc valde exiguorum rudimenta conspiciuntur. Haec duo ad latus posita ossicula in parte anteriori laterali, cum corpore, et in postica, vt iam retulimus, inter se per cartilaginem committuntur. σ) Mediae vertebrae vt in adultis perforatae sunt, qua cerebri medulla descendit. Post partum vero, adolescente tandem aetate, ex vertebris spinae procedunt, transuersae apophyses extantiores osseaeque fiunt, et illa tria ossicula, deleta omni cartilagine, coalescunt. τ) Manent tamen etiam in pueris quinque conspicuae appendices seu epiphyses, quae postre-

σ) Si serosa colluuie cerebrum in hydrocephalo interno redundat, eaque per sacram fistulam ad medullae latus descendit, mole sua dirimit hac parte vertebras inferiores, et dum se humor, ruptis his cartilagineis repagulis, per carnes aliasque vicinas partes diffundit, eas in tumorem tollit. Misere pereunt plerumque hi infantes, spina bifida laborantes, et longe citius, si tumores illi inciduntur, quorum causa maxime in hac vertebrarum conformatione ipsaque synchondrosi ponenda esse videtur. Nuper de hisce fusius diximus in Programmate, quo indicta fuit publica cadaueris masculini sectio.

τ) vid. FALLOPIVS Obs. anat. p. 45. Edit. primae. In Operibus Vesalii p. 704. COITERVS Cap. V. EYSSONIVS Cap. IV. KERCKRINGIVS Cap. XII. POLLICHIVS Diss. de Incremento Ossium, Lugd. Bat. 1723.

poſtremum in aetate integra in apophyſes vertuntur. *υ*) Nam corpora ſumma, imaque ſua parte, qua ipſis iſtud cartilagineum ligamen inſidet, habent in iunioribus duas laminas, a reliquo oſſe per interpoſitam veram cartilaginem diſtinctas. *φ*) Spinoſi proceſſus terminantur alia tuberoſa appendice, quae omnium diutiſſime et in perfecta etiam aetate, reliquo proceſſu diſtincta eſt. Similes prorſus epiphyſes inſident transuerſis proceſſibus. *χ*) Et his appendicibus vergente aetate accidit, vt dum mediae cartilagines indureſcunt, illae reliquo oſſi accreſcant nullumque huius diſcriminis veſtigium maneat.

§. XII.

Spina in ſacro et coccygis oſſe deſinit. Sacro, *ψ*) quod fere triquetrum eſt, eiusque baſi ampliori inſiſtit vltima lumborum vertebra, cuius proceſſus, deorſum ſpectantes gibberoſi, aliis duobus, qui leuiter ſinuati ex oſſe ſacro conſurgunt, excipiuntur. Huic in oppoſita ac inferiori parte coccyx inhaeret, ad latera vero illud cum oſſibus

 maiori-

υ) vid. REALDVM COLVMBVM L. I. Cap. XVI. INGRASSIAM c. l. in Proem. ad Text. VI. Galeni p. 15. qui numerum appendicum in oſſibus ſingulari ſtudio perſecutus eſt. Is thoracis et lumborum vertebras ad oſſa refert, quinque appendicibus donatas p. 17.

φ) Has duas corporum epiphyſes accurate delineauit VESALIVS c. l. L. II. Cap. XL. Eas in dubium vocauit FALLOPIVS c. l. ſed VESALIVS eas defendit in Examine Obſ. Fallopii in Operibus p. 775.

χ) REALDVS COLVMBVS Cap. XV. p. 54. INGRASSIAS l. c. p. 17.

ψ) Oςȣ̃ν ἱερὸν cur dictum fuerit non vna autorum ſententia eſt. In Etymologico Magno Edit. Sylburg. p. 468. Ἱερὸν ὀςȣ̃ν, τὸ ἄκρον τῆς ὀσφύος· ȣ̃τω γὰρ κέκληται, ὅτι μέγα ἐςίν, (ἢ ὅτι κύριόν ἐςι πάθος, παρ' ὅσον ἀναιρεῖ) ἢ ὅτι ἱερολογεῖται, ἢ ἱερȣργεῖται τοῖς θεοῖς. Μένανδρος, οἱ δὲ τὴν ὀσφῦν ἄκραν θύσαντες. Ἢ ὅτι (φησὶν) ἡ ὀσφῦ;

maioribus coxarum committitur. Ex quinque, rarius sex partibus illud conflatum est, quae in iunioribus media cartilagine

ὀσφῦς πρώτη φύεται τῶν ζώων ἤγουν τῶν ἱερείων. *Sacrum os est suprema pars iliorum. Sic vocatur, quia magnum est, vel quia consecratur et sacrificatur Diis. Menander summum lumbum immolantes. Alii autem, vt dicunt, quia primus gignitur summus lumbus, animalium videlicet hostiarum.* Alius locus est in MENANDRI fragmentis ἐκ τῆς μέθης p. 114.

Ἐγὼ μὲν οὖν ὤν γε, θεὸς οὐκ ἂν εἴασα
Τὴν ὀσφῦν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἐπιθεῖναί ποτε
Εἰ μὴ καθήγιζέ τις ἅμα καὶ τὴν ἔγχελυν.

Ego quidem, si Deus essem, non paterer lumbum altari vnquam imponi, nisi anguillam etiam consecraret. Primus locus MENANDRI integer hic est. Ἐν τοῖς ἐκ τοῦ Δυσκόλου λειψάνοις v. 25. Edit. Clerici p. 52.

οἱ δὲ τὴν ὀσφῦν ἄκραν
Καὶ τὴν χολὴν, ὀστᾶ τ' ἄβρωτα τοῖς θεοῖς
Ἐπιθέντες, αὐτοὶ τ' ἄλλη καταπίνουσιν

Illi vero summos lumbos et bilem, ossaque, quae edi non possunt, Diis imponentes reliqua deuorant. Ex quibus locis manifestum est, hanc partem fuisse sacris adhibitam, et Comicum sacrificulos suos ridere, quod non opimiora sed sequiora Diis offerrent, quem locum sic etiam interpretatus est CLEMENS ALEXANDRINVS L. VII. στρωματέων T. II. p. 847. Edit. Ioh. Potteri, cuius vide Commentaria. In textu etymologici quaedam vitio laborare certum est, quare et verba inclusa latine reddere nolui. Existimat SYLBVRGIVS in notis ad hunc locum p. 28. haec verba magis ad τὴν ἱερὰν νόσον, (sic dictus fuit, vt notum est, morbus comitialis seu epilepsia,) quam ad τὸ ἱερὸν ὀστοῦν pertinere. Fere eadem sunt, quae habet MELETIVS PHILOSOPHVS de Natura hominis p. 109. *At istud, quod exacte lumborum medium est, quod sedimento supereminet, sacrum os nuncupatur, ob id videlicet, quod magnum sit, (magnum enim sacrum dici solet) siue quod vitae fatum obtinet, siquidem eo patiente animal interitum patitur, siue quod vetusto tempore illud os in sacris praesertim offerri Diis consueuit.* Luculentus etiam locus est in PLVTARCHO de Solertia animalium T. II. Ed. Xylandri p. 981. Τὸ δὲ τοῦ ἀνθίου θαυμασιώτατόν ἐστιν, ὃν Ὅμηρος ἱερὸν ἰχθὺν εἴρηκεν. Καίτοι μέγαν τινὲς οἴονται τὸν ἱερὸν (καθάπερ ὀστοῦν ἱερὸν τὸ μέγα, καὶ τὴν ἐπι-

tilagine continentur, in adultis vero ita concrescunt, vt semper aliquod huius discriminis, maxime in anteriori parte inueniatur vestigium. Vertebris analoga sunt haec ossa, processibus tamen, quos vtrinque exigunt, et qui cum transuersis conueniunt, latioribus donata, qui etiam in extrema sua et laterali parte omnino inter se conflantur. In medio relinquunt foraminum, mox quatuor, mox quinque paria. A tergo etiam, quod gibberum est, os perforatum existit, et imam medullae partem, quam in plura neruorum fila diuisam, caudae equinae nomine designare solent anatomici, complectitur. Nec minus haec, quae sic in eo formatur fistula ad latus peruia est, ex qua per supra dicta foramina, inprimis anteriora, insignes nerui deducuntur. In posteriori vero parte illa foramina et minora sunt et membranis in recenti cadauere clausa, forte ideo a natura exsculpta, vt os leuius, et commoda sedes esset ligamentis. Sacro quod inferius, in apicem contrahitur, inhaerescit, vt dictum est, os coccygis, iterum ex quatuor vel quinque officulis compositum, quae etiam media cartilagine connectuntur. ω) Haec cartilago prouectiori aetate, et dum sacri vertebrae iam omnino coiuerunt, adhuc mollis reperitur, tandem vero post septimum circiter annum

 etiam

ἐπιληψίαν, μεγάλην νόσον ἦσαν, ἱερὰν καλῦσι.) *Mirabilis est anthias piscis quem Homerus sacrum appellat, quanquam nonnulli sacrum magnum esse existimant. Quare os magnum, sacrum, et epilepsiam, quae magnus morbus est, sacram dicunt.* Confer locum in HOMERO Iliados L. XVI. v. 407. Consentit etiam VARINVS PHAVORINVS CAMERS in Lexico p. 380. Edit. Venet. Ἱερὸν τὸ μέγα φασί. Καὶ ἱερός φασιν ἰχθὺς ὁ μέγας. confer LVD. COELII RHODIGINI Lect. Antiqu. L. VII. Cap. XII. p. 322.

ω) De numero ossium ex quibus sacrum et coccyx constat vid. ALEXANDER MONRO in Anat. Oss. Hum. p. 213.

etiam indurescit, et coccyx ex vno osse plerumque constat. α)

§. XIII.

Contra sacrum sita sunt ossa maiora, quae cum eo et coccyge peluim efficiunt, atque anatomicis innominata vel coxarum ossa dicuntur. Ne nimis prolixi simus, nihil de figura horum ossium, quae confragosa admodum est, dicemus. Nec quemquam ignorare opinamur, haec ossa in iunioribus esse in tres partes diuisa, quibus media cartilagine connexis peculiare nomen est. Haec nomina etiam post perfectam in adultis concretionem tenent, parsque summa ac posterior, caeterarum maxima, ileon, pars infima et postica ischion, seu coxendicis os, et tandem pars anterior os pubis seu pectinis nuncupatur. In externa sede, vbi haec tria ossa inter se coëunt, profundus admodum sinus incisus est, in quem rotundum femoris caput coniicitur. Ex coxendicis et pectinis ossibus formatur foramen magnum, quod ligamento maximam partem clausum, ouale dicitur. Singulorum vero ossium processus et recessus, confractum, figuram, magnitudinem iam multis persequi non huius loci est. Illud potius, quod magis in rationem nostri instituti cadere videtur, superest, vt horum ossium, quae ad peluim pertinent, commissuras, cartilagines, ligaminaque, quibus adstricta sunt, intueamur. Os sacrum praeterea, quod, vt iam retulimus, sedem praestat vltimo spondylo, contra ilia situm est. Transuersi illi processus ossium, ex quibus sacrum coagmentatum est, et quidem trium supremorum ossium processus inter se in laterali parte coaliti, in posteriori parte vtrinque sinum habent excauatum, asperum et inaequalem, cui

α) vid. Diss. POLLICHII de Incremento Ossium p. 29.

cui ilia mutuis etiam ſinubus et tuberibus exaſperata inſident. β) Inter haec oſſa poſita eſt cartilago, qua vt media materia connectuntur. γ) Similis vero συγχόνδρωσις reperitur in anteriori peluis ſede, vbi pectinis oſſa ſibi iunguntur, de qua, num eo tempore, quo foetus per has anguſtias exitum molitur, diducatur, multum apud autores diſputatum fuit. δ) Nec tamen his ſolis cartilaginibus haec peluis oſſa continentur, ſed ſunt plura validiora ligamenta, quae ſuper ea illigantur. Tale ex vltimo lumborum ſpondylo, huiusque apophyſi tranſuerſa, et eius parte ima educitur vtrinque, et internae ac poſteriori ſpinae, quam oſſa ilia habent, inſeritur. ε) Alia ſunt, quae a poſteriore parte oſſis ſacri, huiuſque proceſſibus tranſuerſis, et quidem tribus eorum ſupremis, qui illa parte paruis tuberibus foraminibusque exaſperati ſunt, veniunt, et interiori parti ſpinae oſſis ilei inhaereſcunt. ζ) Anterius alio vinculo proceſſus transuerſus primi oſſis, ex quibus ſacrum conſtat, ad ilium huiusque ſpinam interiorem alligatur. η) Omnium maxima vero et robuſtiſſima ſunt ligamenta, quibus ſacrum et coccyx cum

---

β) Hoc accurate deſcribit VESALIVS L. I. Cap. 18. p. 70. et Cap. 29. p. 109.

γ) Haec cartilago, ſi in iunioribus mollis eſt, etiam partum faciliorem reddit.

δ) Vid. hiſtoriam a medico quodam traditam in INGRASSIA l. c. Cap. XIX. p. 245. cui tamen ipſe autor parum fidei adhibet. Is enim medicus gloriatus eſt, ſe puerperam immanibus doloribus ex diuaricatis his pectinis oſſibus excruciatam, iniecta adſtrictiori faſcia curaſſe. Ex recentioribus ad propriam experientiam prouocat SANTORINVS Obſ. anat. Cap. XI. p. 209. vid. Autores diſſentientes in MORGAGNI Aduerſ. III. Animadu. 15. p. 28.

ε) WINSLOW *Anat. des os frais* § 103. T. I. p. 399.

ζ) VESALIVS L. II. Cap. 61. p. 298. WINSLOVIVS c. l. §. 105.

η) WINSLOVIVS c. l. §. 104.

cum ischio connectuntur, quae cum ex acuto processu, tum ex maiori tubere coxendicis se se latius expandunt, et super lateralem inferioremque sacri et superiorem coccygis partem finiuntur. Haec ligamenta, quae commode in duo diuiduntur, a plurimis anatomicis descripta, a WINSLOVIO sacro-ischiadica denominata sunt. Is vero ea longe altius, et quidem primum, quod magnum et externum vocat, ab ilei spina externa, ossisque sacri parte laterali, alterum inferius a prioris ligamenti parte interna deducit. θ) Synchondrosi, quae pectinis ossa inter se iungit, etiam subiectum ligamentum est transuersum, quod illi ligamento, quod foramini ouali innexum est illigatur. ι) Sic itaque haec peluis ossa cartilaginibus ligamentisque inter se colligata, et ad stabilitatem totius corporis, et ad nobilissimorum viscerum tutelam accommodata sunt. Num vero etiam hae commissurae ad aliquem, quamuis obscurum motum sint idoneae, id quod cum SCHELHAMMERO celeberrimus HEISTERVS κ) defendere videtur, non omnes consentiunt. Hoc aliquando praeter naturam iis incidere, quibus ex varia occasione cartilagines emollitae, et ligamenta laxa infirmataque sunt, experientia compertum est. λ) Vix vero, nisi in iunioribus, in quibus summa istorum vinculorum mollities ac teneritas est, haec ossa aliquam motus facultatem praestant,

cum

θ) vid. VESALIVS Cap. LXI. p. 298. EVSTACHIVS Tab. 36. SANTORINVS c. l. Cap. X. p. 175. ALBINVS de Ossibus §. 190. WINSLOVIVS c. l. §. 108. ad 114. Vnicum saltem describunt REALDVS COLVMBVS c. l. p. 109. et COWPERVS in Myotomia reformata Tab. VII. lit. G. et Tab. XLVI. Lit. V.

ι) VESALIVS c. l. WINSLOVIVS c. l. §. 117. 118.

κ) SCHELHAMMERVS in Analectis Anatomicis. HEISTERVS in Compendio Anat. p. 41.

λ) vid. DEVENTRIVM in Nouo Lumine Obstetricantium P. I. Cap. III. p. 18. in quo etiam vide elegantiores horum ossium icones.

cum in aetate prouectioribus cartilaginum durities, et rigidorum ligamentorum robur omnino non ſinant haec oſſa ita moueri.

§. XIV.

De iſtorum oſſium habitudine in infantibus iam ſupra memorauimus, ſacrum ex pluribus, quae cartilago ſatis multa diſcernit, eſſe compoſitum: Iam vero addimus in foetu tenello, et qui quartum aetatis menſem nondum attigit, iſtam oſſiculorum partem, quae vtrinque in latus mouetur, prorſus eſſe cartilagineam, in hac vero cartilagine prius punctum oſſeum a medio corpore diſtinctum oriri, ex quo tandem increſcente, tota cartilago oſſea fit; quare et ſingula oſſa ſeu vertebrae in foetu maturo ex tribus oſſiculis compoſitae ſunt, id quod contra COITERVM et EYSSONIVM animaduertit KERCKRINGIVS. μ) Coccyx vero cartilaginea appendicula prorſus concreta exiſtit, in qua nullum, quale in adultis eſt diſcrimen, obſeruatur. De coxis etiam iam retulimus, eas ex tribus oſſibus in iunioribus eſſe compoſitas. Praeterea amplior ſummaque ilei pars cartilagine terminatur, ex qua etiam magnum aeque coxendicis tuber, ac huius ſuperior acutuſque proceſſus conſtant. In adultioribus tandem iſtae quidem cartilagines multum recedunt, aſt tamen diu ſatis et non raro vltra viceſimum annum conſpiciuntur tum diſcriminis illius veſtigia, tum epiphyſes ilei ſpinae et coxendicis tuberi inhaereſcentes. ν)

§. XV.

Dum ad coſtas ſternumque venimus, Diuini Opificis ſummam induſtriam mirari oportet, qua pectus ex numero pluribus mobilibusque oſſibus, interpoſitis alternis muſculis effe-

μ) c. l. Cap. XII. p. 241.
ν) vid. INGRASSIAS c. l.

effectum est. Vt enim hoc cauum ad perennem aëris reciprocationem, hauriendum emittendumque spiritum aptum esset, nec solis ossibus constare potuit, nec solis musculis, quod illa rigerent, motumque impedirent, hi vero nulla etiam exterius accedente vi residerent, et cor non minus, ac pulmones, spongiae assimiles comprimerent. Iam vero etiam pulmones respiratu commode dilatantur, et ista viscera ossibus, seu repagulis, contra omnia, quae exterius incidere possunt, muniuntur. Missis iam omnibus, quae de costarum numero, et diuisione in veras ac nothas, ab anatomicis traduntur, solum positum figuramque earum paucis indicabimus. Illae primis suis partibus rotundiores vertebrarum corporibus excipiuntur; vbi tamen aliquod discrimen est. Suprema enim costa, duaeque vltimae ex spuriis, vni saltem vertebrae, exiguoque sinui eius corpori inciso, insident, reliquae vero per sinus, qui duabus vertebris communes sunt, multumque exporrecti accipiuntur. Ad transuersum etiam pollicem a priori alius est articulus, vbi costae leuiter capitulatae transuersis vertebrarum processibus, ea parte paululum sinuatis inhaerent. Et hi articuli suas habent cartilagines, quibus et sinus et capitula laeuigantur, nec minus ligamenta, quibus in sede sua continentur. Quia vero imae duae costae, inprimis vltima, quae nec ibi capitulata est, ad processus transuersos vertebrarum haud perueniunt, illae maioribus, multumque exporrectis ligamentis, ex iisdem processibus eductis deligantur. ξ) Superiores costae breuiores

ξ) Vltima costa toti fere adhaerescit diaphragmati, et huius motu ad interiora multum trahitur, id quod commode fieri non potuisset, si, vt reliquae costae, et haec arctius ad transuersum vertebrae processum deligata essent vid. Cl. HALLERVM de Diaphragmate et MONRO c. l. p. 242.

res existunt, inferiores vero longiores (excipiendae tamen sunt imae spuriarum) quae arcuatae multum in interiora recuruantur. Ille flexus in tergo conspicuus est iuxta articulum, quo costae contra vertebrarum processus obliquos positae sunt, ita tamen, vt in inferioribus ille flexus plus a vertebris recedat. o) Dum costae oblique descendunt, et dum inferiores longiores fiunt, illae in antica parte multum inter se recedunt, pectusque et latum reddunt amplumque, et ad alternos motus idoneum. In eundem finem costae, praeterquam quod, vt diximus, arcuatae sunt, etiam ita intortae existunt, vt inferior illarum ora magis versus exteriora proiiciatur, id quod maxime in vltimis verarum deprehenditur. Tandem costae anterius leniter versus interiora flexae, in cartilagines degenerant valde renitentes, quae cum pectoris osse committuntur; quarum cartilaginum non vna ratio est. Suprema enim costa vtrinque eo processu cartilagineo destituta est, cuius extremum osseum, cartilagineam apophysin, ex sterno ipso eductam accipit. Sex aliae costae, in cartilaginem versae, anterius sterno insidunt, quarum cartilaginea capitula ab eius lateralibus sinubus excipiuntur. Differunt hae cartilagines et magnitudine et ipso flexu. Supremae breuiores, imae longiores sunt, et anterius aeque ac iam de ossea parte dictum est, in interiora curuantur. Quinque etiam vltimae verarum costarum ita cum sterno coëunt, vt in progressu primum depressae, extremis suis rursus ad sternum exsurgant, et notabilem flexuram recipiant. Spuriarum vero cartilagines ad sternum non perueniunt, quarum tres priores in vnam quasi appendicem conflatae, ad vltimam verarum costarum accedunt, duarum ve-

o) VESALIVS Cap. XIX. fig. 2. ea parte, cui numeri inscripti sunt.

ro imarum breuiores cartilagines in ligamenta degenerant, quae abdominis musculis inhaerescunt.

§. XVI

Pectoris os, seu sternum suprema sua parte, qua a faucibus incipit, amplum est, media angustum, et tum inferius rursus latescit ab vtraque parte lunatum. Terminatur appendice , quae in iunioribus cartilaginea, in aetate prouectioribus non raro ossea est, et quia obtusi mucronis figuram repraesentat, Graecis ξιφοειδὴς dicitur. Hanc appendicem bifidam reperiri non adeo rarum est. Sternum, dum a supremis descendit, multum in anterius proiicitur, quod vltimae verarum costarum, quae ad illud tendunt, supremis magis exporrectae sunt, et longioribus etiam cartilaginibus finiuntur. Ξιφοειδὴς tamen appendix in interiorem partem recuruata est. Totum os, posteriori sua sede, qua pectori insidet, modice cauatum, anterius gibbosum est, minus tamen quam brutis, quibus pectus carinatum esse PLINIVS animaduertit. π) Nec praetereundum, hoc os, etiam in admodum adultis, in duas dirimi partes, quae media cartilagine connectuntur. ϱ) Suprema pars plenior est latiorque, quae vero, dum ad dictam commissuram multum angustatur, triangula fere existit. Inferior pars oblonga, dicta appendice terminatur, quam ab ea diducere non difficile est. Haec ξιφοειδὴς appendix minimae crassitudinis existit, totum vero os, media sua parte crassissimum, ab vtroque latere tenuatur. Magna prae omnibus aliis ossibus sterno est raritas et mollitudo, quippe quod totum ex cellulis minoribus medullarem succum continentibus constat.

§. XVII.

π) L. XI. Cap. 37. T. I. p. 631. Edit. Harduin.

ϱ) VESALIVS c. l. p. 79. existimat et in hac commissura aliquem esse motum, hunceque deprehendi in magnis respirationibus.

§. XVII.

A ſterno incipiunt iugula, graecis κλεῖδες dicta, quae ad omoplatas tendunt, haſque vt et totum brachium ſuſtinent. Sunt haec oſſa oblonga, ad ſternum in anteriora, ad omoplatas in poſteriora curuata, et quae ſpeciem latinae literae S repraeſentant. Inferius iugulum ſinu excipitur, qui elatiori ſterno, ſupremaeque huius parti, verſus latera poſteriora inſculptus eſt. Ad ſternum autem iugulum intumeſcit longeque plenius eſt, et fere triquetrum, cartilagine tamen mollitum, quam etiam ſinus, ſterno inciſus, vt omnes articuli, habet. Inter has ſterni iugulique cartilagines alia eſt media, qualis in articulo inferioris mandibulae et oſſium temporum inuenitur. σ) Ligamento membranaceo validiori et hic articulus comprehenditur, quod ex ora iſtius ſinus, qui ſterno inciſus eſt, conſurgit, mediae cartilagini inhaereſcit, et in iuguli extremam partem inſeritur. τ) Suprema parte iugulum recuruum et lateſcens contra homoplatam, magnumque illius proceſſum, qui ex huius dorſo conſurgit et ἀκρώμιον dicitur, ſitum eſt. Talis eſt commiſſura, vt in anteriori gibbaque huius acromii multum lateſcentis ſede, ſinus ſit leuiſſimus, cartilaginoſus, qui capitulum, minime ex-

 tube-

σ) Huius articuli accuratam deſcriptionem nuper admodum dedit iam ſaepe laudatus ALEXANDER MONRO, in Commentariis Edinburgenſibus quibus Titulus *Medical Eſſays and Obſervations by a Society in Edinburgh 1733.* Obſ. XI. p. 124. Cartilaginem inter ſternum et iugulum poſitam vid. in VESALIO L. I. Cap. XXII. p. 86. confer WINSLOVIVS et eiusdem laudati MONRO *Anatomy of the Humane Bones.*

τ) vid. VESALIVS L. II. Cap. XXXVI. p. 242. WINSLOVIVS et hic alia adiecit, quae huic capſulari exterius inhaereſcere, illiusque robur augere dicuntur. Deſcribit etiam nouum ligamentum quod in poſteriori ſterni parte ab vno iugulo ad alterum exporrectum, haec duo oſſa deligare inter ſe dicitur c. l. §. 248.

tuberans et oblongum, quod in posteriori et laterali iuguli sede est, accipit. Et hic articulus praeter cartilagines, quae ossibus inhaerescunt, aliam minimam interuenientem habet, quae maiorem, vt videtur, mobilitatem praestat. υ) Ligamentum comprehendit articulum, iis simile, quo iugulum pectoris ossi adstringitur; etiam illud mediae cartilagini inhaerescit. Ad haec, quo melius in sede sua contineatur iugulum, illud alio omoplatae processu sustinetur, qui ex huius ceruice eductus ἀγκυροειδὴς vel κορακοειδὴς dicitur, et ligamento valido illi tuberculo, quod is processus summa mediaque sua parte habet, valentius adligatur. φ)

§. XVIII.

Iugulis fultae sustinentur scapulae Graecis ὠμοπλάται dictae, quae ossa lata, triangula, tenuia et leuia, insigniores excessus habentia, supremae ac posteriori thoracis parti versus exteriora imposita sunt, cui sedi pluribus musculis constricta quasi innatant. Ne a proposito nimium aberremus, missis caeteris omnibus, ea saltem attingere integrum erit, quae ad situm eorum mobilitatemque, quae his ossibus maxima est, attinent. Vtraque igitur omoplata, exterius gibba, interius caua, erecto corpore, et quiescentibus omnibus musculis ita sita est, vt ora omnium longissima, quam basin vocant, sua suprema, eaque parte, ex qua scapulae spina excrescit, fere spondylorum processus spinosos attingat. Ab his vero basis, dum descendit, non parum recedit, ita vt angulus scapulae inferior satis a vertebrarum spina dimotus sit. Supe-

---

υ) VESALIVS c. l. Cap. XXI. WINSLOVIVS §. 244. existimat hanc cartilaginem non in omnibus cadaueribus reperiri, cum quo sentit MONRO c. l. p. 262 qui in senibus aliquando loco cartilaginis ossiculum sesamoideum inuenit.

φ) Hoc ligamentum etiam in duo diuidit WINSLOVIVS §. 250.

Superior ora, quae inter coracoidem processum et supremum basis angulum transuersa est, ad modo dictum angulum elatior, et ad processum depressior existit. χ) In sede sua firmatur ex aliqua parte illo articulo, qui, vt retulimus, inter acromium et iugulum est. Verticillatus vero eius processus, qui collum audit, sedem opportunam humero praestat, cuius rotundum caput huius γλήνη excipitur. Quia vero caput, valde tumidum maiore parte extra γλήνην situm est, validissimo ligamento, totum articulum comprehendente, deligatur. ψ) Articulum a suprema sua parte tuentur duo isti alii processus, qui ex scapula exsurgunt, nec non ea, quae inter hos existunt ligamenta. ω) Non nisi itaque hac suprema parte omoplata ossibus, humero et iugulo inhaeret, ast potissimum musculis, quorum magnus numerus est, in sede sua continetur, quae iam nominasse satis erit. Itaque omoplatam adligat, ossi hyoidi, musculus coracohyoideus; α) occipiti, processibus spinosis vertebrarum colli dorsique, vt et clauiculae, musculus trapezius; inferioribus vertebris colli, supremis dorsi, harumque spinis, rhomboides; processibus transuersis quatuor priorum vertebrarum colli, musculus eleuator; β) Secundae, tertiae, quartae, quandoque quintae costarum verarum, musculus serratus minor anticus; γ) costis veris omnibus, vni alterique spuriarum, musculus serratus,

χ) vid. EVSTACHII Tabulas XLIV. et XLV.

ψ) Huic capsulari ligamento VESALIVS tria alia addit. L. II. Cap. 25. p. 222. Illud aliis fibris exterius accedentibus compositum esse docet WINSLOVIVS l. c. §. 259. Notum est sub hoc ligamento exterius adscendere alterum bicipitis tendinem.

ω) vid. EVSTACHII Tab. XXXIII.

α) WINSLOVIVS Homohyoideum vocat.

β) Aliis dicitur musculus patientiae WINSLOVIO angularis.

ratus seu dentatus anticus maior; humero, musculi deltoides, supraspinatus, infraspinatus, teres maior, teres minor, subscapularis, coracobrachialis; vlnae, huiusque processui, qui olecranum dicitur, extensor cubiti longus. δ) Radio tandem, musculus biceps. ε) Musculus etiam latissimus dorsi seu aniscalptor, qui humero mouendo dicatus est, non raro omoplatae, huiusque inferiori orae adhaerescit. ζ) Hi omnes musculi, siue omoplatae siue aliis ossibus mouendis inseruiunt, insignem isti mobilitatem praestant, quos multimodos motus singulari studio persecutus est celeberrimus WINSLOVIVS. η) Quia vero haec ossa adeo lubrica sunt et mobilia, tergoque veluti innatant, illa facillime praua aliqua agendi consuetudine et sede sua mouentur, et corpori insignem deformitatem adferunt.

§. XIX.

Reliquum est, vt paucis horum ossium constitutum in infantibus exponamus. Costae atque clauiculae maturius soli-

γ) Dicitur alias pectoralis minor.

δ) DOVGLASSIO hic extensor longus, et breuis communi nomine bicipitis externi appellantur. WINSLOVIVS vocat anconeum maiorem.

ε) Dicitur DOVGLASSIO biceps internus WINSLOVIO coracoradialis.

ζ) vid. COWPERI Myotomiam Tab. XLVIII. Lit. K. Iam hunc nexum contra nonnullos sui temporis anatomicos defendit GALENVS de Administr. Anat. L. V. Cap. I. Tom. IV. Ed. Chart. p. 112. et de Vsu Partium L. XIII. Cap. vlt. p. 631. qui ideo etiam aliquam scapulam mouendi potestatem illi tribuit. GALENVM vero confutat VESALIVS L. II. Cap. XXIII. p. 218. Nexum hunc cum scapula, quem nuper in cadauere demonstrare potui, non semper reperiri docet WINSLOVIVS T. II. §. 194. confer §. 931.

η) In Comment. Acad. Reg. Scient. Anno 1719. p. 63. 1723. p. 98. 1726. p. 252. Edit. Amstelod.

ſolidantur in foetu, et priores quidem anterius paulo longioribus cartilaginibus finiuntur, in parte poſtica vero capitula primis menſibus cartilaginea, in partu oſſea ac penitus efformata ſunt. Cum vero cartilagines, quibus capitula, ita etiam in adultis mollita ſunt, in infantibus paulo maiora exiſtant, non pauci, et inter hos ipſe KERCKRINGIVS θ) in eam opinionem inducti fuerunt, iſta in infantibus prorſus cartilaginea eſſe, cui rei tamen αὐτοψία refragratur. Eam enim ſolertiam in formandis oſſibus perſecuta eſt diuino conſilio natura, vt poſt partum illa perfecta abſolutaque eſſent, quorum motus ad vitam prae reliquis neceſſarius exiſtit. Ne itaque in illo perenni motu, quo pulmones adſpirantes ſe contrahunt, reſpiratu dilatantur, pectus laboret, coſtae ante partum plenae ſunt et completae, id quod etiam inferioris mandibulae condylis accidit, quorum agitatione et motibus lac et ſugitur et in ſtomachum depellitur. ι) VESALIVS κ) quidem duas epiphyſes coſtis ea ſede tribuit, qua cum vertebrarum tum corporibus, tum proceſſibus transuerſis committuntur. Aſt in variis praeparatis, quae haec ſcribenti, ad manus ſunt, nullae verae appendices conſpiciuntur; ſed cartilagines, quibus coſtae in his articulis laeuantur, in iunioribus productiores ſunt, magisque excurrunt, quae prodeuntibus annis indureſcunt et contrahuntur. Clauiculae mox tertio circiter menſe abſolutae ſunt, oſſeamque duritiem habent, quare KERCKRINGIO λ) ὀςέα πρωτογενέα dicuntur. Hac enim firmitate in ipſo partu egere videntur,

θ) Cap. XIV. p. 246.
ι) vid. MONRO in Oſteologia p. 242.
κ) L. I. Cap. XIX. p. 77.
λ) Cap. XVI. p. 250.

tur, dum humeri, quos clauiculae ſuſtinent, in iſtis vteri, huiusque oris interni anguſtiis valentius comprimuntur. μ) Sternum ab initio nihil, niſi cartilago eſt, adoleſcente vero in vtero foetu, quarto vel quinto circiter menſe, conſpiciuntur in eo puncta oſſea, mox ſex, mox pauciora, quae dum increſcunt, ſibi adunantur. In nouem vero menſium partu plerumque illud ex quatuor oſſiculis compoſitum eſt, quae multa cartilagine finiuntur, eaque inter ſe connectuntur. ν) Coaleſcunt increſcente aetate haec oſſa, per multos tamen annos ſterno illa cartilago manet, quae vt ſupra retulimus, inter ſupremam latioremque eius partem et alteram oblongam media eſt. Appendix etiam ξιφοειδὴς et cartilaginea eſt, et facile a medio oſſe diuellitur. In omoplata ad partionis uſque tempus et baſis, et acromium, et coracoideus proceſſus, et tota ceruix cum glenoide ſinu, nihil niſi cartilagines ſunt. Priores tres mutantur in epiphyſes, quae etiam in ephebis non raro conſpicuae ſunt, ceruix autem ita induratur, vt os ſenſim ac ſenſim, diminuta contractaque cartilagine excreſcat, non vero, vt de aliis dictum eſt, in diſtinctam euadat epiphyſin.

§. XX.

Tam admirabilibus commiſſuris, tot cartilagine mollitis laeuigatiſque cardinibus, tot ligaminum implicationibus trunci oſſa, vt ad varium motum praeſtandum idonea eſſent, continentur; quam elegantiſſimam fabricam ideo prolixiori commentatione exponi neceſſe fuit, quia, ſi eius cogni-

---

μ) Vid. MONRO c. l. p. 255. POLLICHIVS c. l.

ν) Rarum forte eſt videre ſternum cuius oſſicula ad longitudinem diuiſa ſunt, quale EVSTACHIVS delineauit Tab. XLVII. fig. 21. Puncta enim oſſea plerumque medium cartilaginei ſterni occupant, et aequaliter in orbem increſcunt. vid. POLLICHIVM c. l.

cognitione deſtituitur medicus, nunquam de horum oſſium diſtortionibus et totius compagis deformitatibus, nec de thoracum vtilitatibus noxisque recte ſtatuere poterit. Dum vero iſtas harum ſedum prauitates, nunc paulo curatius exponere volumus, a ſpina ordiendum eſt. Ex imbricatarum vero vertebrarum nexu manifeſtum eſt, non niſi maxima vi haec oſſa in adultis ita expelli, vt toto ſuo loco moueantur, nec hoc fieri poſſe, niſi compreſſa ruptaque medulla, quae per ſpinae medium fertur. Si ceruicis ſpondyli ita emouentur, homo repente iugulatur, ſi vero ii, qui ad lumbos ſunt ita excidunt, femina reſoluuntur, vrina feceſque primum ſupprimuntur, mox ſine voluntate prorumpunt et aeger intra paucos dies moritur. Incidere vero poteſt, vt homini prono, vel in latus inclinato, obliqui proceſſus ita diſtrahantur, vt ſurſum ſpectantes proceſſus inferioris vertebrae ſuper deorſum ſpectantes proceſſus incumbentis vertebrae efferantur. Iis, quibus hoc accidit, non licet erecto corpore eſſe, ſed tales ſemper proni in anteriorem partem inflectuntur. Si vero ex vna demum, dextra laeuaque parte inter ſe receſſerunt dicti proceſſus, homo pronus in latus contrarium aliquantum inclinatur. Veteres plura de luxata ſpina prodiderunt, hanc tamen rationem ignoraſſe videntur. Nec illis modis, variiſque machinis, quas ad valentius extendendam ſpinam, retroque cogendos ſpondylos excogitauerunt, quidquam praeter ſummos dolores, quibus aegros ſic diſrumpi neceſſe eſt, efficere potuerunt. ξ) Nam ſi toto ſuo loco motae ſunt vertebrae, eius rei cura

ξ) vid. HIPPOCRATEM de Articulis Sect. II. Tom. XII. Edit. Chart. p. 374. ſeqq. et Tab. IV. fig. 388. 389. CELSVM L. VIII. Cap. XIV. PAVLVM L. IV. Cap. 79. p. 102. Edit apud Aldum. ORIBASIVM de Machinamentis Cap. XXXV. T. I. Collect. H. Stephani p. 195.

nulla eſt, propter ruptam medullam. Si vero, quamuis non exciderint, paululum tamen prominent, quod in iunioribus maxime incidere ſolet, id non iugulat, nec tam valenti intentione curandum eſt, ſed ea ratione, vt de gibberoſis mox dicendum. Si vero obliqui proceſſus inter ſe receſſerunt, illa quam veteres tradiderunt methodo, ſpondyli haud ſatis diducuntur, nec commode reponuntur. In tali caſu oportet hominem ſupra rotundum aliquid, dolium, vel ſupra conuolutum ſcorteum puluinum collocari, eiuſque et ceruicem et nates a miniſtris deprimi atque vrgeri, ſicque ſpondylorum obliquos proceſſus magis diduci, qui tandem modico aegrotantis flexu in ſedem ſuam reuertuntur. Si vtrinque emoti ſunt obliqui proceſſus, conuenit hominem in pronum dari, ſi vero in vna ſaltem parte, eum paululum in latus inflecti, ita vt ſemper ea pars, qua dicti proceſſus inter ſe receſſerunt, ſuperior ſit. *o*)

§. XXI.

Thoraces vero non iis adhiberi ſolent, quibus oſſa magna vi luxata et penitus e ſede ſua mota ſunt, ſed gibberoſis, quibus oſſa aliqua parte indecore prominent, quorum vitiorum tamen diſſimiles admodum caſus curationesque ſunt. Spina in poſteriorem partem ſi proiicitur, vitio κύφωσις vel κύρτωσις nomen eſt. Huic contraria exiſtit λόρδωσις, in qua ſpina in priorem partem inclinata, ac veluti lunata efficit, vt ſternum etiam multum promineat. In σκολιώσει ſpina tortuoſo flexu in latus inclinata eſt. *π*) Addunt quartum modum quem σεῖσιν appellant, in quo, vt GALENI verbis vtamur, vertebrarum compago dimouetur, illae vero

---

o) vid. PETIT *des Maladies des Os* T. I. Cap. IV.

π) Qualem delineat CHESELDENIVS in Anatomiae Tab. VI. Similis in Lipſienſi Theatro aſſeruatur.

vero ſuo loco manent. ϱ) Haec σεῖσις illud vitium eſſe videtur, de quo plebeii, qui graui opere perfunguntur, ſaepe conqueruntur, Germ. das Wehethun. Accidit enim adultis, dum totius corporis nixu in aliquid incumbunt, vel grandia pondera tollunt, infantibus vero, dum eorum teneriora corpuſcula repente in variam partem inclinantur, in quibus valentiori intentione ſpondylorum ligamenta grauiter affici veriſimile eſt. Ex variis indiciis hoc factum eſſe cognoſcunt. Tales enim dolore infeſtantur, qui a tergo ad praecordia tendit, nec motum facile ſuſtinent, ſed laſſitudine et torpore impediuntur, nulla iis cibi cupiditas eſt, ſed faſtidium, praecordiorum grauitas et crebrior vomitio. Cum vero harum rerum plures aliae cauſae eſſe poſſint, et eadem ſymptomata accidere, ſi in ventriculo plus eſt quam quod concoqui poſſit, ſtomachus imbecillus, aluus ſtricta, colon a contentis inflatum, caput infirmum, paulo ſubtiliorem obſeruationem adhiberi decet, nec ſemper mulierculis credendum, quae ſaepe non merentium vertebrarum σεῖσιν accuſant. Vulgus huic vitio mederi ſolet, dum alius homo ſuum genu contra aegrotantis in terra ſedentis tergum ponit, huiuſque manus ſupra pectus decuſſatas prehendit, et quantum valet, adducit. Si de infantibus eadem ſuſpicio eſt, vmbilico cucurbitulam vitream, aliudue vaſculum aptant, illudque, dum ardentem cereum in iſtud coniiciunt, corpori imprimunt. Putant enim, quae his auxiliis credulitatem ſuam addixerunt foeminae, ita diductas vertebras rurſus

ϱ) Ὅταν, διακινηθῶσι μὲν αἱ ἁρμονίαι, κατὰ χώραν δὲ οἱ σφόνδυλοι μένωσιν. In Comment. III. in Libr. Hippocratis de Articulis Text. II. T. XII. p. 368. vbi has gibberum rationes exponit. confer eiusdem L. IV. de Locis Affectis Cap. VI. T. VII. p. 460. et PAVLVM L. VI. Cap. CXVII.

inter ſe iungi, et ligamenta ad priſtinum habitum reuocari. Cum vero in leuiori malo, interpoſito tempore, omnia ſponte in antiquum ſtatum redire poſſint, forte fabulae locus factus fuit, iis artibus reſtitui, quae per ſe ſaneſcunt. Perfectam σεῖσιν, ſeu ligamentorum imbecillitatem, per frequentes exercitationes a teneris aſſequuntur geſticularii, qui magna facilitate corpus motu ſupino et obliquo inflectunt.

§. XXII.

De homoplatis iam ſupra diximus, eas non raro e ſede ſua motas corpori deformitatem adferre. Nam aliquando altera eminet, altera depreſſa eſt; Nec rarum eſt videre alios, quibus vel vnius vel vtriuſque omoplatae baſis, ad dorſi ſpinam ſita, in poſteriorem partem proiicitur, et multum a coſtis recedit. σ) Quia vero ſuper ſcapulam humerus agitatur, et hunc ex his ſcapulae diſtortionibus iuſto elatiorem eſſe, vel deprimi, vel nimium in anteriora porrigi intelligitur. Imo, ſi omoplata ex vna parte depreſſior eſt, ſpinam etiam inflecti, et in contrarium ſenſum proiici, et σκολίωσιν oriri neceſſe eſt, quare horum oſſium in gibberoſorum curatione maxima ratio habenda eſt. Innominata oſſa nonnunquam paululum inter ſe, et a ſacro, cum quo committuntur, recedunt, dum propter ligamentorum imbecillitatem, cartilaginumque mollitudinem iſtae commiſſurae mobiles fiunt, et turpem claudicandi neceſſitatem adferunt. Si vero ex vno latere ilium deprimitur, idem accidit, quod mox de omoplatis dictum fuit, ſpinam etiam diſtorqueri. Si ſpina gibboſa eſt, non minus ſternum vario vitio peccat, et vel indecore proiicitur vel carinatum, vel nimis depreſſum eſt

σ) A GALENO tales dicuntur πτερυγώδεις, quia omoplatae alarum in modum prominent L. II. de Temperamentis Cap. VI. T. III. p. 67.

eſt τ) vel in aliquam partem inclinatum et deforme. Eius autem appendix ξιφοειδὴς frequentius retro datur, rarius in partem priorem. Prius in iis obſeruauimus, qui, dum ſcribunt leguntque, menſae vel pulpito toto pectore incumbunt, quae res non raro fons eſt grauiſſimarum et pertinaciſſimarum valetudinum. υ)

§. XXIII.

Ad horum vero vitiorum curationem nihil magis pertinere videtur, quam cauſarum notitia, quae, cum non omnibus gibberoſis eadem auxilia, nec cunctis thoraces conueniant, paulo ſubtiliori obſeruatione inueſtigandae ſunt. Mederi itaque volentibus ſedulo reſpiciendum eſt, num membrorum prauitates, quas thoracibus coërcere volunt, ab internis cauſis profectae fuerint, num ab externis, num, id quod rarum non eſt, ab vtrarumque conſortio. Plures enim ex praua corporis habitudine gibbos fieri, iam HIPPOCRATI innotuit. Notus eſt eius Aphoriſmus. φ) *Qui gibbi ex aſthmate aut tuſſi fiunt, ante pubertatem intereunt:* circa quae verba multum laborauerunt interpretes. Eorum tamen ſententia propinquior vero videtur, qui haec Coi verba de iis pronunciata eſſe exiſtimant, quibus ex metaſtaſi praui humoris ad interiora thoracis facta, tumores ſeu tubercula formata fuerunt. Dum enim eiusmodi tumores ſub vertebrarum ligamen-

---

τ) Qui pectus valde depreſſum habent vocantur GALENO σανιδώδεις, quia ὁ θώραξ ϛενὸς ἐϛιν, ὄτως ὡς σανὶς, *pectus aſſeris in modum anguſtum eſt.*

υ) vid. BARTHOLINI Epiſt. Med. Cent. IV. Ep. 77. p. 456. SCHENCKII Obſ. Med. L. II. Obſ. 264. p. 507. BONETI Sepulchretum Anat. L. III. Sect. VII. Obſ. 17. p. 777.

φ) Sect. VI. Aphor. 46. ὁκόσοι ὕβοὶ ἐξ ἄσθματος, ἢ βηχὸς γίνονται πρὸ τῆς ἥβης ἀπόλλυνται.

gamentis earumque perioſtio ipſi oſſi inhaereſcunt, illa vincula ea parte attolluntur, et violentius adducuntur, quibus ſic ſpina inclinata in contrariam partem proiicitur et gibba redditur. Haec tubercula, quamdiu adhuc in inflammatione conſiſtunt, narium haemorrhagia quandoque ſolui HIPPOCRATES alio loco animaduertit. χ) Si vero illa magis nocenter adoleſcunt ad ſuppurationem ſpectant, tandemque matureſcunt, per ſe aperiuntur et pus effundunt. Huius puris, ſi magna vis eſt, pulmo comprimitur, et homo intercepto ſpiritu perit. Si vero non multum puris eiectum fuit, illud in pulmones, qui tumori non raro inhaereſcunt, deſtillat, hos exeſt, ex qua exulceratione frequens tuſſis purisque exſcreatio accedit, et vera phthiſis, quae tandem hominem tollit. Diſertis verbis hanc rem alio loco indicare videtur HIPPOCRATES, vbi tubercula circa pulmones orta gibberis et diſtentionis neruorum (per τὰ νεῦρα ligamenta intelligit) cauſam eſſe pronunciat. ψ) Et rupti eiusmodi tuberculi exemplum

---

χ) In Coacis Praenot. n. 312. Edit. Chart. T. VIII. p. 869. Ῥάχιος διαστροφὴν, καὶ δύσπνοιαν αἵματος ῥύσις λύει. *Spinae diſtortionem ac ſpirandi difficultatem ſanguinis fluxus ſoluit* Spinae vero diſtortionem ab inflammatis muſculis et ligamentis ortam ſoluere poteſt haemorrhagia narium vid. doctiſſima commentaria in hunc locum IACOBI HOLLERII et DESIDERII IACOTII ex Edit. Lugd. 1576. p. 627. et LVDOVICI DVRETI p. 193. ex Edit. Pariſ. 1588.

ψ) De Articulis Sect. II. Text. IX. Tom. XII. p. 371. Φυμάτια τε, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, κατὰ τὸν πνεύμονά εἰσιν, οἱ τοιοῦτοι σκληρῶν φυμάτων καὶ ἀπέπτων. Καὶ γὰρ ἡ πρόφασις τοῦ κυφώματος, καὶ ἡ ξύντασις τοῖσι πλείστοισι, διὰ τοιαύτας συστροφὰς γίνεται. ἧσιν ἂν κοινωνήσωσιν οἱ τόνοι, οἱ σύνεγγυς. *Sunt vero tales plerumque tuberculis ad pulmonem obortis adfecti, iisque duris et crudis. Pleriſque propter has collectiones humorum fiunt occaſiones gibberis et neruorum diſtentionis, cum quibus nerui propinqui communionem*

plum in Agesis filia describit HIPPOCRATES, quae ex eo, quamuis non gibberosa tamen asthmatica facta fuit. ω) Sunt etiam exempla gibberum, ex aliis grauioribus morbis relictorum. In coco tale vidit ex phrenitide HIPPOCRATES, α) qui etiam in angina colli vertebras intro datas obseruauit. β) Celeberr. WEDELIVS γ) vero puellum quinque annorum describit, qui ex dysenteria gibbus factus fuit. Si vero in his tumoribus, quae ipsis ossibus insident, mala corruptaque materia coiuit, ea saepe in ligamentorum istorum velamento, quo spondylorum corpora inuestiuntur includitur, et tunc rara vertebrarum ossa rodit, eaque nonunquam ad medullam exest. Ex hac exulceratione ossiumque carie, praeter magnos cruciatus, et quae quandoque incidere solet crurum paralysin, febricula accenditur, et aegri per multum tempus miserum spiritum trahentes, tandem emaciati omnibusque viribus defecti tolluntur, quarum rerum exempla legere licet et apud BLEGNY δ) et apud COWPERVM. ε)

§. XXIV.

---

nem habent. confer Annot. FOESII ad hunc locum Sect. VI. p. 78. et GALENI Commentarium in supra citatum Aphorismum et in hunc locum, aliosque praestantiores commentatores PHILOTHEVM in Aphorismos Hippocr. p. 118. et FRANCISCVM VALESIVM p. 195. Hanc rem vero singulari studio persequutus est, et nostram sententiam contra MERCVRIALEM aliosque defendit, MARCVS AVRELIVS SEVERINVS in doctissimo Opere de Recondita Abscessuum natura, eiusque libro VI. qui agit de gibbis, valgis et varis.

ω) Epidem L. VI. Sect. IV. Text. IV. T. IX. p. 476.

α) Epidemicorum L. V. Text. 33. T. IX. p. 345. et L. VII. Aegrot. 81. p. 783.

β) Epidem. L. II. Sect. II. Text. 28. p. 145.

γ) In dissert. de Gibbere.

δ) In Zodiaco Medico Gallico Mens. Febr. Obs. 13. p. 48.

ε) *In the Anatomy of Humane Bodies* ad Tab. LXXXXIII. qui hoc in secto corpore Comitis de Peterborough obseruauit.

§. XXIV.

Haec tamen tubercula non a solis internis causis proficiscuntur, sed etiam ab iis, quae exterius accidere possunt. Aliquando enim sanguis aliusue humor in his sedibus ex ictu, vehementiori motu et distortione, aliisque occasionibus concurrit, qui tandem, nisi natura, quae saepe incomprehensibilis est, occultas medendi vias inuenerit, maturescit, abscedit, et in integerrimis corporibus funestam tabem infert. Hoc contingere potuisset puero a WEDELIO ζ) commemorato, qui cum duorum annorum cum dimidio esset, ex casu ab alto facto gibbosus fieri coepit, et a carnifice, quem parentes in medelam adhibuerant, mollientibus vnguentis delibutus, per inferiora membra solutus fuit. WEDELIVS adhibitis idoneis auxiliis ei mederi potuit, ita vt pedibus etiam, postquam grauiter indoluerant, motus redierit et ambulandi potestas. Vero enim simile videtur hunc puerum ex tuberculis, intus enatis, gibberosum factum fuisse, tandemque paralyticum, quod illi tumores, ex emollientium vsu, multum increscentes, tandem spondylos, in puero imbecillo multa mollique cartilagine distinctos, e sede sua propellerent, et spinae medullam comprimerent. Curatus vero fuit accedente febre, qua, vt et congruorum pharmacorum vsu humor, qui coiuerat, discussus fuit. Minor tamen gibbus, vt videtur ex ligamentorum imbecillitate remansit. Commemorabilis etiam historia est, quam Regis Galliae Archiater, CHICOYNEAV de puella nouem annorum retulit. η) Haec cum corpore valde tenuato esset, et fere tabido, habuit

ζ) In Ephem. Nat. Cur. Dec. I. Anno II. Obs. 230. p. 333.
η) vid. *Les Memoires de l'Academie des Sciences* 1731. p. 724.

buit (ex qua occaſione non conſtat) omoplatarum ſiniſtram elatiorem, vtramque vero in poſteriora proiectam, multumque a coſtis recedentem, ſpinam autem diſtortam ac per σκολίωσιν in ſiniſtrum latus inclinatam. Febre laborare coepit continua, multum feruorem habente, ad quam tuſſis ſpirandique difficultas acceſſit. Febris tandem ſanguinis miſſione aliisque auxiliis aliquantum tenuata fuit, lenta tamen febricula corpus ſine intermiſſione tenuit, et increbreſcente tuſſi, ac pectore multum dolente, ſpiritum longe difficilius, quam ab initio reddere potuit aegra. Cum vero omnia conclamata eſſe viderentur, finita fuit febris crebriori puris, cui paucus ſanguis admixtus erat, deiectione, qua per decem circiter dies, non ſine magno et alui et inferioris ventris dolore, laborauit puella. Meliuſcule tamen ipſi eſſe coepit, et tandem graui hac valetudine leuata fuit ac ſanitati reſtituta, id quod vero mirum viſum fuit omnibus, poſt ſuperatam ea ratione febrem, non ſolum homoplatae in ſedem ſuam omnino reuerterant, ſed et ſpina incuruata multum in melius mutata fuit, et fere ad naturalem proceritatem reuocata, id quod ſolius naturae beneficio, nullo exterius adhibito auxilio factum eſt. θ) Non ita res feliciter ceſſit in caementario, cuius hiſtoriam

 Cele-

θ) Pus ex thoracis empyemate non ſolum per renes, ſed etiam per aluum expurgari ſe vidiſſe teſtatur GALENVS de Locis Affectis L. VI. Cap. V. Tom. VII. p. 517. Ἡμεῖς γε πνεύμονος ἀπόςημα δι' οὔρων ἐκκαθαρθὲν ἐθεασάμεθα, καὶ θώρακος, διά τε τῶν ἐντέρων καὶ τῆς ἕδρας. *Nos autem pulmonis vomicam, per vrinas expurgatam vidimus, pectoris autem per inteſtina et aluum.* HIPPOCRATES in Coacis n. 429. T. VIII. p. 877. hanc ſententiam pronunciauit. Τοῖσιν ἐμπύοισι τὸν πνεύμονα, κατὰ κοιλίην πῦον ὑποχωρέει, θανάσιμον. *Iis, quibus pulmo ſuppuratus eſt, ſi pus per aluum fluit, lethale eſt.* Sed hoc intelligendum eſt de iis, quibus pulmo poſt vomicam ruptam per vlcus exeſus eſt, et qui vera phthiſi

Celeberr. ZWINGERVS tradidit. *i*) Hic, cum magno niſu praegrandem lapidem e loco mouere vellet, in lumborum regione ſenſit fragorem grauemque dolorem. Spinam intuentes primam lumborum vertebram in poſteriorem partem emotam eſſe deprehendiſſe ſibi viſi ſunt. Ab eo tempore miſer nec opere ſuo ſatis perfungi, nec niſi baculo ſuffultus incedere potuit. Neglexit nihilominus malum, illudque tandem, cum ingraueſceret, thermis curare voluit. Quam primum vero in balneum venit, cutis in altero lumborum latere et rubere et intumeſcere coepit, et aegrum, non vt antea baculis ſed grallis innixum colobathrariumque progredi oportuit. Aucta hac gradiendi difficultate eo vsque, vt nec rectus inſiſtere, nec corpus ad neceſſaria opera incuruare poſſet, tumor ortus fuit, ab initio in lumbis, mox ſuperhabitis illi emplaſtris puri mouendo accommodatis, alius in dextro inguine, ex quo inciſo non parum puris ſatis boni maturique extractum fuit, et ſuperior tumor deſedit. Aeger vero in melius haud fuit mutatus, ſed cum indies multum pus vel alius humor effunderetur, tandem proſtrata omni vitali virtute, ſummaque orta macie, ſexto poſt apertum tumorem menſe obiit. Poſt mortem in hepate et meſenterio multi tumores, foedaque vlcera, iuxta ſpinam vero ſcirrhoſorum tuberculorum congeries et in abdomine multus humor inuentus fuit. Spondylorum nonnulli inter ſe receſſerant, duo autem inferiores dorſi et reliqui omnes, qui ad lumbos ſunt, vitiati fuerunt, perioſtio nudati, nigri, carioſi, vt ex

phthiſi laborant, non de critica et ſalutari puris ex vero empyemate excretione per aluum. vid. laudatos praeſtantiſſimos Commentatores HOLLERIVM c. l. p. 824. et DVRETVM p. 304.

i) In Ephem. Nat. Cur. Cent. VII. Obſ. 81. p. 196.

ex iis leuiter preſſis medulla exiret. Humor etiam in his ſedibus diutius ſubſidens, propinqua loca rodendo ſinuauerat, et fiſtula ad coxendicis os deſinens hoc etiam ſua membrana nudauerat. Hunc fatalem morbi exitum auerti potuiſſe probabile eſt, niſi aeger, qui per duos priores annos, quamuis minus validus et non absque moleſtia, conſuetos labores ſuſtinuit, morbum ab initio haud neglexiſſet, ſed celerius ſanguinis miſſionibus, aliisque auxiliis, quibus materiae aditus auerti, et humores, ſi qua in corporis ſede iam coiuerunt, diſcuti queunt, vſus fuiſſet.

§. XXV.

Incidere etiam poteſt, vt gibbera et circa ſpinam tumores innaſcantur, ſi in cerebro vitium malusque humor eſt, qualis eſſe ſolet, in hydrocephalo, maxime illo, vbi humor in capitis interiora ipſumque ἐγκέφαλον contractus eſt. Spina enim capitis inflati et praegrauis molem ſuſtinere nequit, et vel ideo varium in modum incuruatur, et quia ſerum in ſacram fiſtulam deſtillat, et dum ad ea foramina ſpondylorumque commiſſuras peruenit, per quas nerui vtrinque educuntur, ligamenta, in quae incumbit, infirmat. Humores vero ſeroſi, dum in his ſedibus confluunt, haud quidem facile ad ſuppurationem ſpectant, dum vero ligamenta laxant, tumores efficiunt, qui dum adoleſcunt gibboſitates pariunt. Nonnunquam tamen et hoc mali accedit, vt ex humore, intus magis et magis corrupto, vlcera oſſibus ſupernaſcantur, quibus et illa vitiantur. Exemplum HILDANVS κ) memoriae prodidit, qui in puero gibbo, poſt fata diſſecto, vidit vertebras a ſexta ad decimam τȣ͂ μεταφρένȣ cario-

κ) Obſeru. Chirurg. Cent. I. Obſ. 45. p. 41. et Cent. V. Obſ. 66. p. 457. Hanc Obſeruationem HILDANI immerito perſtringit CONRADVS VICTOR SCHNEIDER de Catarrhis Libro ſpecialiſſimo

cariosas ac diffractas, quarum fragmenta in pulmonem vlcere exesum detrusa haeserunt. In capite vero inuenit ossis ethmoidei apophysin, quam cristam galli appellant anatomici, ita mole sua auctam, vt laminam huius ossis cribratam penitus operiret. Ossium maxillarium processus, qui ad nasum adsurgunt, et cum coronali osse committuntur, adeo tumidi fuerunt, vt ad septum, quod inter nares medium est, exporrecti illas fere clauderent. Existimat HILDANVS, ex hac ossium conformatione impeditam fuisse muci in membrana pituitaria secretionem, humoris vero huius abundantiam ad sacram fistulam aliasque corporis partes, ossa etiam in puero molliora fuisse delatam. Nam in puero reliqua ossa omnia mollita erant, inprimis epiphyses, quae cerae in modum premi atque tractari potuerunt.

§. XXVI.

Haec HILDANI historia nos manu quasi ducit ad dirum illud valetudinis genus, quod omni aeuo priore incognitum, ab aliquo tempore per magnam Europae partem pueros infestauit, ad Rhachitidem, quae quod praeter aliorum morborum prauitates, spinae etiam distortionem pariat, ex ipso nomine intelligitur. Superuacaneum futurum esset, si morbi huius pestiferi historiam iam copiosius scribere vellemus, qua opera praestantissimi viri, et inter hos FRANCISCVS GLISSONIVS λ) et IOAN. MAYOVIVS μ) singulari studio defuncti sunt. Illud vero nunc inuestigandum est, cur puerorum, hoc morbo afflicto-

rum

simo p. 473. Humores enim ad alia loca non semper per apertas sed saepe latentes vias, per metastasin scil. ferri, omnibus cognitum est, et confirmatur historia recentiori CHICOYNAEI.

λ) In tractatu de Rhachitide siue morbo puerili Lond. 1671. edito.

μ) In Operum Medico Physicorum Tract. V. p. 383.

rum oſſa incuruata ſint, horumque appendices nodoſae ac tumefactae, de qua re non omnino conſentiunt autores. GLISSONIVS exiſtimat, in hoc morbo nec cerebrum, nec cerebellum, nec oblongatam medullam, quae calua continetur, vitio laborare, ſed ſolam ſpinalem, ideo nec eos neruos, qui ab oblongata medulla per caluariae foramina exeunt, et plerumque ad viſcera et ſenſuum organa ducuntur, infirmari, ſed illos, qui ex ſpina educuntur, et muſculis vitale robur praeſtant. Soluta autem vi horum neruorum, nutritionem in toto corpore non parum laedi et inaequalem admodum fieri. Oſſibus itaque hoc etiam accidere, vt vna ſua parte plus alimenti recipiant, quam altera, et ideo inaequaliter intumeſcant, idque maxime circa raras epiphyſes fieri, cum in harum commiſſuras maiora vaſa ferantur. Ex hac inaequali ſucci nutritii diuiſione oſſium etiam curuaturam pendere putat GLISSONIVS. Affecto enim in vno latere alimento, iſtam partem elongari, oppoſitam vero, ſi in eam minus alimenti delatum fuerit, non parum deprimi, id quod variis mechanicorum experimentis, additis etiam iconibus illuſtrare laborat. In ea enim verſatur ſententia, quam etiam alii plures ſecuti ſunt, oſſium ſic adfectorum tumores, intus nullum vitium alere, nec illa a ſanorum oſſibus quidquam differre, ſed tumores, vt loquitur, homogeneos eſſe; Cum hoc multum diſſidet MAYOVIVS, qui quidem in eo etiam cum GLISSONIO ſentit, oſſa rhachiticorum nullo vitio occupari, nec praeter naturam flexuoſa eſſe, et in hoc morbo inaequalem nutritionem etiam accuſat, quam tamen ex inaequali diuiſione ſucci, qui in neruis mouetur, fieri exiſtimat. Hunc enim ad corporis alimentum aeque ac ſanguinem neceſſarium eſſe multis probat. Fieri itaque diſparilem nutritionem et oſſium, et muſculorum motum animalem praeſtantium. Contendit enim, oſſa, quae, vt notum eſt,

ſenſu

ſenſu deſtituuntur, ſolo humore ali, per arterias ad ea labente, carnes vero, cum ad eas multi nerui pertineant, ſubtiliſſimo horum ſucco indigere, non ad ſenſum et motum ſolum, ſed et ad ſui conſeruationem et incrementum. Ideo carnes, ſi eo deſtituantur, flacceſcere, emaciari et intereſcere. Eam itaque cauſam eſſe, cur in rhachiticis, oſſibus laete increſcentibus, muſculis oriatur macies ac imbecillitas, et cur his breuioribus factis, oſſa pedetentim, aſt valentius adducantur et indecore incuruentur. Totam rem ex eo confirmari putat, quod oſſa, v. g. crura, non in aliam partem inclinari ſoleant, quam cui muſculi inſeruntur, et quod his oſſibus vtilis ſit fricatio, non ea, quae gibbo, ſed quae loco concauo adhibita muſculorum robur incrementumque reuocare poteſt. Ex his etiam apertum eſſe, putat MAYOVIVS, cur puerorum ſpina et celerius et magis quam reliqua oſſa emoueatur. Praeterquam enim, quod moles praegrandis capitis, quo eſſe ſolent rhachitici, imbecillam flexilemque ſpinam premendo in quamuis partem vrgere poſſit, hanc in ſummo pectore muſculis externis ſic intentis in priorem ſeu interiorem partem proiici, in infima ſpina vero, ſpondylos a muſculis pſoas adductoribus in poſteriora emoueri. Pectus etiam ob eandem cauſam anguſtari, ſternumque carinatum fieri, quod increſcentes coſtae ab infirmis et circumſcriptioribus intercoſtalibus muſculis valentius contineantur. Nec minus ad pectus, ſic deformandum conferre abdominis muſculos, et ex his prae aliis obliquum externum, cuius dentatae appendices ſeptem inferioribus coſtis innectuntur. Illis enim coſtas deorſum trahi, thoracem ad latera deprimi, ſternum proiici et acuminatum reddi. Coſtas etiam propter hanc, quam ſic patiuntur adſtrictionem, alimentique, quo gaudent exſuperantiam nodoſas fieri et tuberibus deturpari.

§. XXVII.

§. XXVII.

Haec a MAYOVIO prolata praeclara omnino videntur, et iis dilucidiora, quae de offium curuatura propofuerat GLISSONIVS, pace tamen aliorum nec his omnia, quae in dira hac valetudine incidere folent, enodari exiftimamus. Nemo ignorat rhachiticorum offa non folum incuruari, fed fi valetudo altiores radices egit, et multum inualuit, etiam vitiari, et perniciofiffima carie infeftari, quae veteribus incognita, poft Arabum tempora fpinae ventofae vel παιδαρθροκάκης nomine innotuit medentibus. Hoc vero vitium ab abundantiori alimento in offibus, et a fola neruorum, a fpinali medulla tractorum, obftructione in mufculis, pendere non poffe, fed ab humore et alimento totius corporis corrupto oriri, non minus perfpicuum effe videtur. Non itaque, vt GLISSONIO et MAYOVIO vifum fuit, in confirmato morbo, offium tumores benigni funt, fed faepe vitiofa fanie turgidi, qualis non raro per plura corporis offa diffufa cernitur. Igitur verifimile videtur, hos offium morbos et tumores, non ab abundantiori et laudabili fucco, fed a corrupto humore per arterias in offa influente proficifci, illaque, intus fic contracto vitio, molliri, tumida fieri et flexuofa, vt minori vi breuiorum emaciatorumque mufculorum inflecti queant. v) Si vero affluentior ille humor in epiphyfium rariorum cellulis, quae teneriorem, et in iunioribus fanguineam medullam continent, quiefcit, is nocentior fit, ipfamque compagem aggreditur, fibras diducit, tandem exeft, et peftilentiffimam illam cariem infert, cuius initia in ipfo offium meditullio nafcuntur. A vero itaque alienum haud videtur, membrorum prauitates, in rhachitide laboran-

v) Hanc fententiam iam propofuit PETIT *Traité des Maladies des Os*. T. II. Cap. XVII. p. 503.

borantibus, tum a virium incrementique defectione in musculis, tum ab ossium mollitudine oriri. Ossa enim non in infantibus solum, sed in aetate etiam prouectioribus, aliquando praeter naturam ita molliri, et cerea ac fragilia fieri, vt quasi liquata diffluant, multorum obseruationibus, et propria Praesidis experientia compertum est. o) Sedes etiam primaria diri illius puerorum morbi esse videntur glandulae conglobatae omnes, maxime in mesenterio, quae post mortem tumidae et induratae inueniuntur. Illae enim, quae humoribus, quibus corpori alimentum praestatur, lymphae ac

---

o) FERNELIVS de Abditis rerum causis L. II. Cap. IX. p. 185. vidit in milite brachiorum et femorum ossa ex morbo tam flexibilia et mollia, vt facile cerae in modum sequerentur. Illa balnearum naturalium aluminosarum vsu in pristinum vigorem roburque restituta sunt. Ossa aliquando in adulto adeo mollia et cerea facta fuisse, vt homo procerus ad longitudinem pueri duorum annorum reuocatus fuerit, legitur in BARTHOLINI Actis Hafniensibus Vol. III. Obs. 24. Rarum valde exemplum mirae fragilitatis vide in SAVIARDI Obseru. Chirurgicis Obs. LXII. p. 274. confer BARTHOLINI Hist. Anat. Cent. VI. Histor. XL. p. 263. Plura exempla fragilium ossium collegit WILHELMVS HVLDERICVS WALDSCHMIDT in Dissert. de Fracturis Ossium sine violenta causa externa Kil. 1721. Praeses ante aliquot annos adstitit Praenobilissimo Viro Dn. D. HEINICHEN, qui pauperibus in hac vrbe medendo laudabilem operam praestat, corpus viri cuiusdam secanti, cuius femur sinistrum, dextro extensius valdeque durum, admodum intumuerat. Illo inciso, deprehendimus adiposam femoris tunicam, mole sua auctam induratamque, vt macilentos ac exiguos musculos admodum premeret, totum vero os innominatum, ita comminutum, vt si minorem ossis pectinis partem, cartilaginesque excipias, quibus hoc os cum aliis continetur, nec non aliam, qua profundior coxae sinus mollitur, et quae integra, maiori ligamento femoris, e sede sua non parum moti, adhaerebat, nihil praeter minora fragmenta conspicerentur, quae asperiora adsitis musculis inhaerebant secantiumque manus pungendo laedebant.

ac chylo perficiendis inseruiunt, sic ex quacunque causa male adfectae non laudabilem, sed lentum mucosumque humorem conficiunt, qui dum ad cerebrum perlabitur, nec huic materiam dat, ex qua subtilissimus ille neruorum succus secerni queat. Ridiculum enim videtur, si quis cum MAYOVIO π) glandularum tumores ab exsuperante et coacto nerueo succo deriuare velit. Cur vero ex nostra sententia hoc vitali et absolutissimo humore destituantur nerui, qui ad musculos pertinent, non aeque alii, qui in viscerum et sensuum organa ducuntur, nondum adeo exploratum esse fatemur. In sectis enim cadaueribus, non sola spinalis medulla, sed cum ea totum etiam encephalon, omnia praeterea viscera mollia, flaccida, praeter modum inflata, ipsi etiam cerebri ventriculi sero inundata reperiuntur, de qua re tamen exquisitius dicendi alia dabitur occasio.

§. XXVIII.

Ex his itaque perspicuum esse arbitramur, cur pueri, qui mali habitus sunt, a vitio, intus in corpore haerente, gibberosi fiant. Nam hoc aliquando efficit ligamentorum imbecillitas, quorum naturalis vis in tali corpore se multum remittit, ita vt ex leuiori occasione teneriores spondyli, nec non reliqua ossa loco suo moueri queant. Maior ad haec vitia procliuitas est, si lentus humor in aliquam partem contractus, in ligamenta procumbit, horumque robur soluit. Si vero ista ossium vincula contractiora fiunt, dum ea videlicet a subnascentibus tuberculis, et valenter impacto humore attolluntur, etiam has membrorum prauitates oriri necesse est. Ligamentorum vero imbecillitas non illud solum efficere videtur, vt e sede sua mota ossicula promineant, sed vt deformia fiant et illorum figura mutetur. Dum enim

π) c. l. p. 390.

haec, quae in iunioribus teneriora ſunt oſſa, quotidie increſcunt, ea parte, qua a ligamentis non, vt decet, continentur, intumeſcunt et ſenſim ac ſenſim a naturali figura recedunt. Quod ſi vero morbus eo proceſſit, vt haec rariora oſſa vitium intus contrahant, et ex prauo humore tumida, turgidaque fiant, caſus aſperior eſt, et omnia auxilia parum proficiunt. Praeterea ſi corpus intabuit et muſculi ex varia cauſa emacuerunt, iisdem oſſa valenter adducuntur et curuantur; quare etiam decrepiti ſenes cernui fiunt, et in terram prono capite et pectore inclinantur. Gibberoſos enim ex contractis abdominis muſculis factos, iam alii notauerunt. ϱ)

§. XXIX.

Nunc vero ea quoque viſenda ſunt, quae dum exterius incidunt, has membrorum prauitates efficere ſolent. Illud etiam ad haec omnia pertinens dicendum eſt, plerumque horum vitiorum non vnam et ſimplicem cauſam eſſe, ſed a plurium conſortio illa enaſci. Poteſt enim aliquid ineſſe puero, quod per ſe tantum non eſt, vt membrorum diſtortionem efficiat, corpus tamen his iniuriis magis obnoxium reddat. Plerumque enim illud pro cauſa apprehenditur, quod vel prius accidiſſe, vel plurimum contuliſſe videtur. Pueros enim delicatulos, in gremio ac ſinu indulgentiſſimarum mulierum molliter educatos, frequentius his iniuriis obnoxios eſſe, rarius vero plebeios, ab agreſtibus parentibus ſuſceptos, negligentius et humili cultu eductos, quotidiana confirmat experientia. Quae itaque his haud facile nocere poſſunt, perniciosiſſima fiunt prioribus, quorum corpus fluxum eſt ac infirmum et ideo vel minoris

ϱ) vid. ex GONEO Gallo Celeb. HEISTERI Chirurgiam Ed. vlt. Cap. 109. p. 136.

ris iniuriae impatiens. Igitur gibbosi fiunt infantes, si laboriosiori parentis nixu in lucem eduntur, et quibus obstetrices rudes violentasque manus iniiciunt, tenellosque artus infirmant, vel detorquent. Idem faciunt gerulae, quae pueros labantes, et ab alto cadentes, vt eos sustineant, violenter inuadunt, artusque quos prehendunt, nocenter adducunt; quae res non paucis pueris et deformitatem et claudicationem attulit. Ipsi pueri in luctatione, ludis, variisque exercitationibus, si corpus artusque repente ac valentius flectunt, intorquent ac conuellunt, vel dum ab alto ruunt, et membra grauiter duris corporibus impingunt, his vitiis obnoxii redduntur. Ossa enim teneriora his repentinis motibus dimouentur, et ligamenta quae supra consuetudinem distenduntur, post minus fideliter continent. Quia etiam teneriora ossa epiphyses habent, quae cum diaphysi, seu medio osse cartilagine committuntur, et hae facile, rupta molli cartilagine, dirimuntur; quae epiphyses, sic sua sede motae, post oblique iunguntur ossibus, qua ipsa re membra inaequaliter tument atque incuruantur.

§. XXX.

Frequentius tamen ossium compages in iunioribus inuertitur mala inueterataque consuetudine, dum corpus perenni ac frequenti flexu in aliquam partem inclinatum, tandem obliquatur. Itaque infantes, qui ex vna demum mamma maternum humorem trahere possunt, haec vitia cum lacte quasi quandoque accipiunt, dum sic frequentius vni lateri incumbunt. Simile accidit, dum ii ab ancillis, non alternis, sed vni vlnarum insidentes geruntur, et corpuscula earum pectori valentius apprimuntur, qua gestatione et spinae et omoplatae et humeri coxaeque inuertuntur. Pusiones, paulo adultiores facti, si sedeculis suis, ab ignauis vel minus prouidis nutricibus adfixi tenentur, illae vero ita col-

locatae ſunt, vt tenelli coram habeant menſam, in altero vero latere parietem, corpus multum in eam partem inflectunt, quae libera eſt, et ex hac ſedendi conſuetudine ſpinam ſcapulasque in latus diſtorquent. Pueris hoc etiam accidit, qui in literariis ludis ſudantes, plerumque, dum ſcribunt, tabulas chartamque genu imponunt, et ſic ſpinam pectusque obliquant. Puellae idem experiuntur, quae dum laneum, ſericum, aliumue pannum, tendicula diductum acu pingunt, et flores aliasque notas intexunt, obſtipa ceruice ſedent, demiſſo altero humero, altero exporrecto et elato. Baiuli ac geruli, qui varias merces, ex ceruice pendentes venui exponunt, iisque onuſti per vias et compita errant, ſi ab adoleſcentia hanc vitae rationem ſequuntur, et haec geſtamina non alternis humeris praeportant, ſpinam inflexam habent et alteram omoplatarum elatiorem et a coſtis non parum recedentem. Longum foret, ſi omnes corporis motiones iam perſequi vellemus, quae in vario opere faciundo neceſſariae ſunt, et quibus pueri, dum mechanicas artes diſcunt, a teneris adſueſcere debent. Illud tamen rarius incidere obſeruamus iis, qui a prima aetate laborum aſſiduitate corpus exercent, quod ex ipſa hac exercitatione corpori nouum robur accedere videtur. Ex petulantia tamen haec vitia oriri rarum non eſt. Vt enim ſolent pueri ludicra geſticulatione delectari, ſi ex illa, in prima infirmaque aetatula, aliqua conſuetudo gignitur, hacque inualeſcente corpus in aliquam partem ſedendo, ſtando, eundo, crebrius intorquetur, iis gibbera, aliasque, omoplatarum inprimis deformitates, ortas fuiſſe, experti nouimus.

§. XXXI.

At vero etiam ex hactenus dictis iam facile intelligi poſſe exiſtimamus, adſtrictioribus thoracibus, quibus mulieres puellas pueros que his temporibus talea graciliores, omni-

bus-

busque ſimulacris emendatiores reddere laborant, naturalem et decoram membrorum compoſitionem frequentius vitiari et miſeros gibboſos reddi. Nam vt, id quod ſupra retulimus, nunc non repetamus, ex his valentioribus compreſſionibus omnia pectoris et abdominis viſcera grauiter affici, ſuccum laudabilem in iis non confici, ſed crudum vitiatumque, qui talis ad neruos, teneriora oſſa ac ligamenta muſculosque perfertur, ſicque totum corpus infirmum, hisque iniuriis magis obnoxium reddi, iſti ipſi thoraces mechanica ratione oſſa e ſede ſua quandoque diſpellunt. Si enim ex rigidioribus bacillis ſtruuntur, et ligula adductiori arctius contrahuntur, valentius premunt molliora oſſa, horumque epiphyſes, cartilagines, ipſaque ligamenta. His iniuriis expoſitae ſunt inprimis coſtae et dorſi vertebrae, dum coſtae, quae et cum vertebrarum corporibus, et cum transuerſis proceſſibus committuntur, multum ad illas apprimuntur; praeterea ſpinoſi etiam proceſſus, quos poſt partum demum ex poſteriori ſpondylorum parte conſurgere diximus, coërcentur et reprimuntur. Facile itaque incidere ſolet, vt, dum grandeſcente corpore, vertebrae exterius premuntur, illae verſus interiora aliamue partem magis intumeſcant, vel etiam accedente leui aliquo motu emoueantur. Epiphyſes etiam, quas adoleſcente aetate vertebrarum tum corpora, tum proceſſus habent, facile diduci et expelli queunt. Illae quoque cartilagines, quibus et vertebrarum ſinus, et coſtarum capitula mollita ſunt, in iunioribus et maiores et molliores, ſic comprimuntur et deformes redduntur. Sternum, quod infantibus ex pluribus oſſibus compoſitum eſt, et quod in paulo adultioribus ſua parte ſuprema commiſſuram habet, quae propter molliorem, vt videtur, cartilaginem mobilis eſt, coſtarum preſſu verſus anteriora vrgetur. Enſiformis autem cartilago, cum abdominis muſculis, a durioribus illis cataphractis, quae ea parte rigidiſſimae eſſe

ſolent

ſolent, reprimitur. Coſtae, quae partim oſſeae, partim cartilagineae ſunt, et quae ſingulari admodum flexu procedunt, ſub his anguſtiis a naturali ſua conformatione recedunt, et non parum contorquentur. Quia etiam plerumque thoraces, ſi corporis proceritatem iis obtinere cupiunt, ita adaptantur, vt ab ilibus ad alas vsque adſcendant, iis valenter premuntur et oſſa innominata, et cum omoplatis ipſi humeri. Dum vero priora ſic deprimuntur, vis infertur cartilaginibus, vinculisque, quibus inter ſe et cum ſacro oſſe connectuntur. Iam vero ſupra dictum eſt, has iuncturas, ſi laxatis ligamentis, cartilaginibusque mobiles fiunt, claudicandi neceſſitatem adferre. Dum etiam ilia ſic deprimuntur, in ſuperiora promouentur humeri cum omoplatis et iugulis. Si accedit crebrior in aliquod latus ſub quacunque exercitatione inflexio, facile accidit, vt infantes thoracibus induti, ex altera parte coxam vel humerum habeant elatiorem ex altera depreſſum. Nam hoc vnicum ſi incidit, vt ex quacunque cauſa altera omoplatarum ſurſum moueatur, altera vero depreſſior ſit, ſpina etiam inflectitur, et per σκολίωσιν vitiatur.

§. XXXII.

Quae caeteroquin adultis ex adſtrictioribus thoracibus enaſci poſſint incommoda, hic non fuſius perſequi placet. Ex ſupra dictis illa facile intelliguntur, cum et in his a tali immoderata pectoris abdominisque vinctura, nobiliſſimorumque viſcerum preſſu innumeri morbi gigni, maxime in ſequiori ſexu ſoleant. Catameniorum inprimis fluxus turbatur, quem fontem grauiſſimarum valetudinum eſſe, nemo ignorat. Experientia compertum eſt, mulieres, quae hoc veſtitu, dum ſanguis per menſtrua non reſpondit abuſae ſunt, ſanguinem vel exſpuiſſe vel euomuiſſe, quas poſtea tabes male habuit tandemque ſuſtulit. Hoc autem omittendum haud eſt, et in teneris haec vitia longe celerius certiusque oriri, ſi

thora-

thoraces non a perito artifice caesi structique sunt, corpori non bene aptati, et si iis submissae partes haud aequaliter premuntur.

§. XXXIII.

At nunc etiam videndum est, quantum, tum ad corporis cultum, tum ad medendum, conducere possint thoraces, si iis recte vtamur. Hoc enim semper tenendum est, eos, si prorsus rigidi sunt, nec quicquam cedunt, quales sunt, qui ex ferreis laminis struuntur, si corpori, cui superaccommodandi sunt, non respondent, si nimium constringuntur, vt et si iusto molliores laxioresque sunt, nocentissimos esse omnibus. Si vero corporibus bene aptantur, sine noxa sunt, sed vt iam supra retulimus, iis egregium tutamentum praestatur infantibus, auerriturque, ne ossa teneriora tam facile ex sedibus suis moueantur. Nec dubium est gratam proceritatem castigatumque pectus iisdem obtineri, quare etiam certe animus haud est, foeminis hunc corporis cultum eripere, si modo eo moderate vtantur. Formosissimae enim, si dignus corporis cultus abest, si sordidae sunt, scrupedae, neglectae, illuuie foedae, hac cultiori aetate haud magis placere possunt elegantioribus hominibus, quam glandes nobis bene sapere, quibus olim homines vescebantur. σ) Et quamuis neglectum cultum antiquis moribus conuenientiorem esse nonnulli putent, seculi tamen moribus aliquid dandum esse existimamus, τ) praesertim, cum constet, etiam apud foemi-

σ) vid. VIRGILIVM Georgicor. I. PLINIVM L. VII. Cap. 56. T. I. p. 412. et in Prooemio L. XVI. T. II. p. 1.

τ) OVIDIVS sui temporis puellas excusat, quod circa corporis cultum diligentiores essent veteribus Art. Amat. L. III. v. 107.

Corpora si veteres non sic coluere puellae;
Nec veteres cultos sic habuere viros.
Si fuit Andromache tunicas induta valentes;
Quid mirum? duri militis vxor erat.

foeminas ſub diſcincta veſte ſaepe diſcinctum latere animum, honeſtam vero moderatamque corporis curam, bonae indolis honeſtatiſque, quae maximopere in hac vita expetenda eſt, indicem eſſe. Itaque thoracibus ſe amiciant virgines mulieresque, modo id ſine valetudinis diſpendio faciant. Nec grauidas his pectoralibus penitus prohibendas eſſe cenſemus, ſi iisdem adſuetae fuerint, quibus tamen illa ita accommodanda ſunt, vt ligulis, non in poſteriori modo parte, ſed et in lateribus contineantur, quo increſcenti ventri commode cedere poſſint; vt etiam balenariae virgae, ex quibus conſtruuntur, tenues ſint, ac molles, neceſſe eſt. His enim thoracibus ita aptatis ſuſtinentur inferioris corporis lacinoſa velamenta, illaeque cyclades, quas nunc ad immenſum et enormem ambitum luxus mulierum exquiſitioris cultus ſtudioſarum perduxit, quibus alioquin grauidarum venter non parum premitur. Sic itaque et ad cultum ornatumque et ad partus tutamen inſeruire poſſunt thoraces; quorum tamen in emendandis iſtis corporis deformitatibus, curandisque gibberibus, maxima vtilitas eſt, id quod adhuc conſiderari oportet.

§. XXXIV.

Illud autem omnes, qui his vitiis mederi volunt, ſcire decet,

---

et v. 121.

Priſca iuuent alios: ego me nunc denique natum
Gratulor. Haec aetas moribus apta meis.
Non quia nunc terrae lentum ſubducitur aurum;
Lectaque diuerſo litore concha venit.
Nec quia decreſcunt effoſſo marmore montes:
Nec quia caeruleae mole fugantur aquae.
Sed quia cultus adeſt; nec noſtros manſit in annos
Ruſticitas, priſcis illa ſuperſtes auis.

Veteres etiam magnam curam adhibuiſſe vt decenter componerent veſtem vel ex ATHAENEO L. II. Cap. XVIII. p. 21. et QVINCTILIANO Inſtitut. Orat. L. XI. Cap. III. p. 1030. Edit. Burmanni intelligimus. Confer FERRARIVM c. l.

decet, illa, quorum inter initia non difficillima curatio eſt, in iam adultis factis, et ſi iam inueterauerunt ac tempore corroborata ſunt, haud curari. In anguſto etiam ſpes eſt, ſi in iunioribus hae oſſium prauitates, ab intus latentibus cauſis profectae, in corpore ſunt extenuato et contabeſcente, et ſi cauſas tollere et primo morbo mederi difficile eſt. Compertum tamen eſt, has deformitates in rhachiticis pueris non parum emendari, dum decreſcente per aetatem morbo, ſuccus laudabilis et ſatis virium corporibus redit, haecque laetius increſcunt; quo ipſo incremento, ſi paulo accuratior obſeruatio, et idonea auxilia adhibentur, hae diſtortiones multum corriguntur. Hoc ignorari non oportet, in his curationibus ſumma moderatione vtendum eſſe, cum nihil magis pernicioſum ſit, quam violentia et feſtinatio. Nam in his morbis, ſi quis mutare aliquid volet paulatim et ita ei agendum eſt, vt, dum corpus increſcit, oſſa membraque diſtorta pedetentim ad naturalem ſuam compoſitionem reuocentur. Vel enim maxime in his curationibus ad illud CELSI aduertendus eſt animus: *Non ſtatim condemnetur, ſi quod non ſtatim profuit: Minus vero remoueatur, ſi quid paulum ſaltem iuuat, quia profectus tempore expletur.* v) Si itaque puero ſpina in aliquam partem inclinari coepit, et omoplatae non ſuo loco ſunt, ad mali originem animum medentis intendi oportet. Si enim corpus aliis morbis obnoxium eſt, ac valde imbecillum, ſi puerum tuſſis vexat, et ſuſpicio eſt, ſpondylos ab intus deliteſcentibus tuberculis emotos eſſe, parum plerumque auxilia proficiunt. Summa etiam tunc moderatione vtendum eſt medentibus. Si enim contra morbum, tum intus ſumtis, tum exterius admotis medicamentis multum pugnatur, nocentiores fiunt, qui coiuerant

v) L. III. Cap. I.

rant humores, vires conuelluntur, et pueri citius in exitium praecipitantur. Rhachiticis vero conuenit cibum dari ex optima materia, non valde fuccidum, fed multis aromatis confperfum, potum vero meraceum, qualis eft cereuifia minime aquofa, corpus crebrius exerceri, medicamenta autem adhiberi, quae neque nullarum virium neque ingentium funt, quibus vitiati, crasfi lentique humores tenuantur, et glandularum infarctus paulatim foluuntur. Exterius nafcenti gibberi fuccurritur in his et frictione, et bene aptato thorace. Crebrius perfricandae funt et fpina, et huius, et reliquorum osfium commisfurae, et ipfi mufculi, nec iis exceptis qui in abdomine funt. Crura etiam aliasque fedes perfricari falubre eft, non propter fpinae, fed reliquorum osfium prauitates. Fieri vero id oportet laneo et afperiori paululum panno, quo fuffitus ex thure, maftiche, benzoe, fuccino excipiuntur, additis odoriferis herbis et iuniperi baccis, quae folae pauperibus fufficiunt. Si vero abdominis aliique mufculi extenuati rigidique videntur, tunc confert fuffitiones adhiberi osfibus horumque ligamentis, carnes vero manibus, quae neruinis vnguentis delibutae fint, fedulo permulceri, et pannis iterum fricari. Omnia enim, quae valde molliunt, balnea inter caetera, hic aliena funt. Thoraces vero ita aptandi funt, vt osfa, osfiumque ligamina, et iam arefcentes mufculi parum iis premantur, fed osfa modo fuftineantur et erecta feruentur. Nam his, fi vita prorogatur, humores corriguntur, laudabilisque fuccus corpori fuggeritur, etiam tempus folet esfe praefidio. Si vero a caufis, quae exterius acciderunt, pueri gibbofi fiunt, etiam diligentior obferuatio adhibenda, num hoc a violento motu, num vero a mala confuetudine originem duxerit. Prius enim fi incidit, nullum maius remedium inueniri poteft, quam fi corpus apte caefo thorace, vt mox dicemus, comprehenditur. Praeterea in tali cafu potior ratio habenda eft ligamen-

gamentorum, quae plerumque alia parte laxiora sunt, alia adstrictiora, et ideo dissimilia etiam auxilia postulant. Vbi illa infirmata sunt, praeter dictas suffitiones frictionesque, etiam medicamenta conueniunt ex stillatitiis fragrantioribus liquoribus, seu spiritibus, qui chemica arte ex herbis odoriferis, serpillo, thymo, rore marino, lumbricis quoque et formicis eliciuntur, quorum etiam multae compositiones prostant. Euitanda vero sunt mollientia, quae ex altera parte, ligamentis rigidis factis et adductioribus adhiberi oportet. Oleis itaque emollientibus admisceantur pauca stillatitia, vel ex similibus fiant vnguenta, quibus adstrictiora macilentaq; ligamenta superinungantur. Inter res vero infectissimas est, si haec ligamenta et musculi, qui iam ex aliis causis inaruerunt, vel thoracibus vel alia ratione premuntur, qua ipsa pressione, dum vitalium humorum transitus praepeditus est, illa magis et magis emaciari durarique constat. Aliquando confert balneo vti, in quod herbae, sacco lineo exceptae, et cum aqua coctae demitti queunt, qui saccus postmodum in balneo sedenti ad eam partem admouetur, qua ossa excesserunt. Illud modo videndum, ne dum breuioribus ligamentis subuenire animus est, aliorum imbecillitas increbrescat, quibus multus fotus humorque infestus est. Nam vbi huius rei metus existit, balneum rarum esse debet.

§. XXXV.

Parum tamen haec omnia proficiunt, nisi et certa ratione corpus collocetur moueaturque, cui rei et in his, et inprimis in illis casibus attendendum est, vbi ex praua consuetudine perennique corporis flexu ossium compages obliquata fuit. Itaque contrario motui adsuescant pueri, et crebrius in oppositam partem inflectant corpus, qua re, nisi prorsus inueterauit morbus, spinae potissimum σκολίωσις corrigitur. Illud maxime necessarium est in dirigendis omoplatis, quibus, si altera prominet, altera depressa est, vt iam supra retulimus, etiam spi-

nae vis infertur: cui nec ſuccurri poteſt, niſi ſcapularum ſitus emendetur. Hoc vero optime fit contrario flexu motuque, quo tandem ea, quae obliqua erant, recta fiant. Infantes contrario brachio inſidentes ferant gerulae; mutentur illorum ſedeculae; puellae, quae ad tendiculas ſedent, laeua manu acum traiiciant. Pueri ſedulo ab illa vitiata motione dehortandi, et vt in contrarium ſenſum corpus inflectant monendi. Iniungendae illis ſunt adcommodatae exercitationes; vbi ſcapula depreſſior eſt, manu gerant baculum paulo altiorem, quo fulti procedant, altera, qua illa eminet, pondus ferant. Si omoplatae in poſteriora exporrectae ſunt et pueri πτερυγώδεις facti, neceſſe eſt, ſcapulas retrahi, id quod vel ſponte faciunt moniti, vel coacti, dum ipſis ferramentum adaptatur, crucis in mordum formatum, quod dum pectori humeriſque adſtringitur et dum eo collum comprehenditur, retrorſum mouentur omoplatae et erectum tenetur caput. Quilibet vero intelligit, ſedula in omnibus obſeruatione opus eſſe, quam et parentes, et magiſtri, et choragi inprimis, (nam et horum exercitatio vtiliſſima eſt) et omnes, qui cum pueris ſunt, adhibeant. Nec tamen in his modum egredi fas eſt, ſed ſemper oportet caueri, ne dum vnum vitium tollitur, alterius occaſio fiat.

§. XXXVI.

His omnibus vero thoraces multum opitulari res eſt extra dubium poſita. Hoc enim amictu erectum ſeruatur corpus, auertitur periculum, quod oſſibus tenerioribus, et cartilagineis illorum commiſſuris, ex iis, quae exterius accidere poſſunt, imminet, et dum corpus incrementa ſumit, naturaliter oſſium prauitates, vbi nihil noui accedit, imminuuntur. Non parum confert, ſi ſpina, qua parte emota eſt, aliquantum, aſt moderatius premitur, id quod fit, ſi thoracibus inſuuntur recteque aptantur puluilli, ex coactili, ſeu illa materia, quae ex pilis laniſque denſius coactis paratur, Germ. Filtz. Siue talis ſine alia

materia

materia ſit, ex quibus hae analectides φ) figurantur, illa media eſſe debet inter duram mollemque. Nam et hic nocet valentior preſſio, qua non in ſedem ſuam coguntur emota diſtortaque oſſa, ſed infirmantur emacianturque ligamenta. χ) Vt vero thoraces apte caedendi ſtruendique, ita et recte aptandi ſunt illi puluilli, ne ſi contrariam partem premant, tumor magis exſurgat. Crebrius etiam et ipſos thoraces, et illos puluillos mutari oportet, quod et corporis incrementum, et oſſa, ſi a priori flexu iterum receſſerunt, exigunt. His auxiliis, quae omnino accuratiſſimam obſeruationem diuturnamque patientiam deſiderant, curantur pueri gibberoſi et proceri fiant. Inficiari tamen nolumus aliquas quandoque manere deformitatis reliquias, id quod incidit, ſi vel multum exceſſerunt oſſa, vel cauſa tolli non potuit, vel ſi morbus ab initio derelictus et per incuriam neglectus fuit.

§. XXXVII.

Vt vanum vero et noxium, imo vt pernicioſiſſimum repudiamus illum morem, quo non raro multiloquae et veneficae anus, rudes agreſtesque opiliones, lucripetae ſeplaſiarii, ignorantiſſimi barbitonſores, et, id quod turpe dictu, crudeliſſimi carnifices in curandis his corporis vitiis vtuntur. Illi enim miſeros pueros thoracibus duris, rigidis ferreiſque includunt, quo ea, quae e ſede ſua ceſſe-

φ) *Analectides vel analectrides dicebantur, quibus ex xylino, lino vel quauis materia tanquam puluillis conſtipant ſcapulas prominentes puellae, vt videri habitiores poſſint.* Sunt verba LVDOVICI CAELII RHODIGINI Lect. Antiqu. L. VII. Cap. 52. p. 363. Edit. Baſil. 1517. Notum eſt illud OVIDII de Arte L. III. v. 273.

Conueniunt tenues ſcapulis analectrides altis.

confer. BVRMANNI Comment.

χ) Omiſſis thoracibus, ſolis faſciis accurate iniectis, admotisque puluillis, in iunioribus delicatioribus haec oſſium vitia emendari poſſe, compertum, per aliorum tamen experientiam, habemus. Faſcia vtuntur illa, cuius ſupra mentio facta fuit, quam Quadrigam vel Cataphractam appellant.

cesserunt, valentius premantur. In ea enim opinione versatur illud vesanum stupidumque hominum genus, valida compressione repelli ista debere et quasi deleri. Arctius, et immanem in modum his machinis etiam reliquum pectus et ipsum abdomen coercent, vt vel ideo pueri gibbosi fiant, et malum ex nouis his occasionibus non parum incrementi sumat. Praeterea pinguibus, rancidisque vnguentis totum corpus, nullo habito discrimine, quotidie circumliniunt, et saluberrimam illam, quae per insensibilem exspirationem fit, excretionem cohibent: quibus saepe illud consequuntur, vt integerrima corpora tandem in alios morbos, funestam tabem inferentes, praecipitent. Nota sunt exempla infantum, qui ab his tortoribus per plures menses excarnificati, tandemque confecti, misere fuerunt extincti. Nouimus alios, quibus his machinis abdomen immodice pressum est, vt intestina cum epiploo in scrotum deuoluta fuerint. Alios, quibus, cum neutiquam rhachitide laborarent, superatis etiam iis annis, quibus huic morbo obnoxii solent esse infantes, digitorum ossa intumuerunt, quod ii non solum adstrictioribus thoracibus comprehenderentur, sed etiam corpus crebrius multo oleo pinguique materia pertingeretur. Insensibilis enim exspiratio in potiori et nobilissima corporis sede cohibita erat, et serum, quod per cutis poros excerni debebat, ad teneriora ossa redundauit. Omissis etiam ex medici consilio istis offensionibus, tumor, qui paidarthrocacen minitari videbatur, haud adoleuit. Non desunt aliorum exempla, quos ab his ferreis thoracibus laniatos, vlcera maligna infestarunt, quae difficilius ad sanitatem perduci potuerunt. Nos potius, huic commentationi finem imponentes, precamur summum sanitatis omnisque felicitatis autorem Deum, velit tandem hominibus istam falsam perniciosamque opinionem excutere, eiusmodi corporis vitia, ab agyrtis et proteruioribus nebulonibus melius curari, quam a cordatis, rerumque suarum intelligentibus medicis atque chirurgis.

FINIS.